

доньыс 25 ур.

ПРОФСОМ

ХУДОЖЕСТВОА ЛІТЕРАТУРА
Ж У Р Н А Л

Көлөкөлжас индустриализатсија фондө

Ф О Т О Р Ы Ж К О В Л Ö Н

№ Мај 15-өд лун

1 9 3 0 В О

КЫЗИ МУНО „ОРДЫМ“ ЖУРНАЛ
ЈӨЗ ПӨВСӨ РАЗӨДӨМ?

ВӨТЧӨЈ ТА БӨРСА:

НЕЧАЈЕВ АНАТОЛЈ (Вьлгорт школаын
велөдыг) чукөртис „ОРДЫМ“ журнал
вылө 10 подписчикөс. Ужсө возө нуөдө-на.
КОДИ ТА БӨРЫГ?

ПЕДТЕХНИКУМ БЕРДСА ЛІТКРУЖОК чу-
көртис 15 подписчикөс. Мукөд літе-
ратура кружокјас.—вөтчөј педтех-
никум бөрыг.

ПОШТАВЫВСА УЖАЛЫГ! Кущөма те сув-
төдін таяө ужсө?

ЛІТЕРАТУРА КРУЖОКЈАС! Мыжкө та мо-
гыг вөчинныд енөј-на?

„ОРДЫМ“ журнал сузөдыгјас! Ти-нө мы
вөчинныд асыныд журналнытө бур-
мөдөм куға?

КОМИ ГИЖЫГЈАС! Кымын „Ордым“ сузө-
дыгөс ті корсид?

КОМИ УЖАЛЫГ! Сузөдін ен-на те „Ордым“
журнал? Ен-кө — термаг!

ГИЖӨЈ КЫЗИ МУНО „ОРДЫМ“ ЖУРНАЛ ЈӨЗ
ПӨВСӨ РАЗӨДӨМ

Н.Ж. Коми
1-1

Ставмувывса пролетарийяс, 6тувтч6й!

РЕДАКЦИЈАЛ6Н АДРЕС:

СЫКТЫВКАР, ВАОРВЫВ У., 41
КОМИ ИҢГА ЛЕҢАНИ

„Ордым“ суз6дан дон:

Гражданагы: во кижл6—3 ш. 60 ур, 6 т6-
лыг кижл6—1.80 ур., т6лыг кижл6—30 ур.

Учреждени6ясы да организацијагы:
во кижл6—7 ш. 20 ур, 6 т6лыг кижл6;
3 ш. 60 ур, т6лыг кижл6—60 ур.

ЛЕЗ6 ВКП(б) ОБКОМЛ6Н КУЛТПРОП
ДА КАПП.

ПЕТ6 БЫД Т6ЛЫГЫН КЫКЫГ.

9 №

МАЙ 15-6д ЛУН

9 №

Г.П.Б-ка обяз. экз.
Лнгр. 1930 г.
Акт № 882

ЈУРИДАЛЫГ:

Попов Н. А.—В. В. Маяковскиј	3
А. Торы—С6д нимгас	6
Попов Пед.—Сотсиализман	9
Лич—Выл рыт	9
Выл Паш—Мильон б6рса—миллон	10
Васил Јогор — Печат	10
Јуе—Поч6л6н ол6м	11
Лич—К6за да петасјас	13
Попов Пед.—Выл еикт	15
Степ. Полярныј — Тулыс	15
6ль Миш—Небыд кывја Тима Вае	16
Выл Паш—Г6рдармејчл6н виет	17

Выл Паш—Ужт6м морт	18
„ „ —Сыктывкар мај 1-6д лу- вын	19
И. Оботуров —Кыскам коми художе- ствоа литерататураде натсионал-шо- винизм нурые	22

КРИТИКА:

И. Оботуров — Нобдинса Витторл6н пјеса „Рытја“—векыдвыв кижы- јасл6н пјеса	25
Изјур Иван—„Рытја“ идеологија бок- сань абу шогмана	28
Ивапаныс—„Омра“ абу пролетариат но- га гижые, а контрреволуционер	29

Апрель 14-өд лунö Мёскуаын кувёис поет

Владимир Владимирович МАЯКОВСКИЙ

В. В. М а ј а к о в с к и ј

Кувейс Владимир Владимирович Маяковский. Бирі ыжыд поет. Револуцсја дор өдлөмөан суламыс поет.

В.В. Маяковский чужу интеллигентной семьян 1894-өд воын. Батыс вөли лесничöйн. Чужап муыс Багдады еикт, Кутаисской губерна (Грузия).

1906-өд воын сылөн кули батыс; бат кулөм бөрас семьяс вужис овны Мөскуаө. 13 арөссөан В.В. заводитис вердны асыс семясө.

Гижны заводитис 1908-өд воөан. Тажö-жө воас пырис РСДРП (б) партиаө (Рөссейскöй Сотсиал. Демокр. Раб. парти-а). Учалис пропагандистын. Общегородскöй конферентсја вылын В.В.-өс бөр-jisны МК-ө (Московскöй комитет). Сөтөн ез вермы дыр ужавнысө — арестујтисны: царскöй полйтсја вөли мыжалө В.В.-өс прокламатсјаяс гижалөмыс да разөдөмыс. Турмамыс сјисө регыд лөцисны пөрүка вы-лө. Во мыст вылыс арестујтисны да пук-өдисны Бутырскöй турмаө. Сөтыс петөм бөрас Маяковский торжалис партиной ужыс, бөстчис гижан уж вылө, лыддалис зөв уна нигајас да і ачыс гижалис. Јона заводитчис велөдчыны, ветлөд-лис школајасө. Недыр мыст өтлаын Хлеб-никовкөд да Бурлуккөд Маяковский лөцис медеавозда манифест футуристяслыс — „Пощечину общественному вкусу“.

Война лөбм бөрын мунис Финляндсјаө, сөтөни гижис „Облако в штанах“. Лөзалис і мукөд кывбујрас; „Флейту позвоночника“, „Война и мир“ да „Человек“. Февральскöй револуцсја вөцда лунјасө гижис „Поэтохронику—Революции“, октабр бө-рын петө пјеса „Мистерия—буфф“.

1919-өд воын Маяковский ужалө Рос-таын, рисујталис плакатјас да гижалис сөт-чө кывјас (өвкөтворной текстјас). Тажö кадö-жө гижис „150.100.000“. 1923-өд вөцз В.В. редактүрүтис журнал „Лөф“ („Ле-

вый фронт искусства“). Лөцис поемајас: „Ленин“, „Хорошо“, гижө пјеса-сөвирәјас: „Клоп“, „Баня“, кодјасөс ворслисны Ме-јерхолд нима театрын. 1930-өд воын Ма-јаковский пырис ВАПП-ө (Всесоюзная Ассоциация Пролетарских Писателей).

Маяковский аслас гижөдјасөн лыдды-өө револуционной поетөн. Аслас гижөд-јасөн сјисө тышкаөс классөвöй врагјаскөд, кодјас мөвпалисны торкны сөтсиализм стрө-итан уж. Маяковский абу сөмын писатель-художник, кодлөн артмө зөв бура да лө-өыда, мича, художествоа гижөдјас, сјисө щөц і сөтсиализм стрөитан уж вылын бөең. Асыс ужөө сјисө јитис робочöй класскөд, најөкөд өтвыв мыреис выль уж вылын. Уна сы вылө пуктис асыс вын. Граждан-скöй война дырји Маяковский аслас гижөд-јасөн, плакатјасөн да мукөд пөлөс ужөн јона өтсалис робочöй классы өдјөнжык-венны врагјасө.

Гражданскöй война помасөм бөрын партија бөстөс өвмөс кыпөдөм вылө. Сө-ни Маяковский гижис уна сөвирәјас меш-щана сама мөвпјас вылө, бјурократјас вы-лө, петкөдлис најөлыс лөклуңсө.

Маяковский вөли тышкаөө өтвылыс робочöй класскөд бјурократјаскөд, мијан пөмыдлуңкөд. Бөстам В.В.-лыс медеа бөрја кывбурсө, кытөн гижө:

„ Мне наплевать
на бронзы многопудье,
Мне наплевать
на мраморную слизь.
Сочтемся словом —
ведь мы свои же люди —
Пускай нам
общим памятником будет
построенный
в боях
Социализм“.

Тажö гижөдас ставнас ачыс Маяков-скийыс. Та сөртү-нын ми адзам кытчө вицө-дө поетыд, куңдөм мөвпјас пшын өлө.

Кувтбэды-на кымшыкё лун сайын вёлі лёёбдчө мунны „Гігант“ нима ыжыд совхозо.

Борја кадсё јона матыетчис комсомол динё, јона ужалис „Комсомольская правда“ газетын, дорјис партијалыг тујвіасё.

Форма боксаан Мајаковскіј — поет-футурист, „лефовец“.

Мајаковскіј гижөдјасын төдчө динамика оломлөн, сіјө кывбурјасын кылө ыжыд карлөн вөрөм шыыс. Кодыр лыддан сылыг кывбурјасё — кылан овмөс кыпөдөмлыг шыјас, ыжыд карлыг вөрөм (динамика), классјас кост тышлыг гор. Вічјас сіјө кывбурјасын жеңыдибө, унжыкыс өтi кывја, шуам:

„Слушайте,
товарищи потомки,
агитаторы,
горланье — главари,
Заглуша
поэзии потоки,
я шагну через лирические томики,
как живой
с живым говоря“.

Лыддигад төдчө, мыј поетыд оз јона зил корсавны рифмајас. Ас лёёбдөм выл форманае Мајаковскіјөс почө шуны револютсiоньрөн i поезијаын. Сіјө чикөз шыбытис важ формајас. Лёёбдис выл форма. Револютсiяыс да i выл өлөмыс ететис бур материал выл літературнөј формајасыдлы. Бостам сылыг „Левый марш“:

Разворачивайтесь в марше!
Словестной не место кляузе!
Тише, ораторы!
Ваше
слово,
Товарищ Маузер.

Довольно жить законом,
данным Адамом и Евой
Клячу истории загоним.
Левой!
Левой!
Левой!

Тајө гижөма ораторскөј формаөн, размерыс абу соблудайтөма, кычi классическөј поезијаын. Петкөдлана средствојасөн пөлзүйтчө јона метафорјас: „Клячу истории загоним“; „Эй, синеблузые, рейте“; гіперболөн: „За горами гора солнечный край непочатый“, „флагами небо оклеивай“ епитетјас: британский лев, солнечный край, миллионный шаг, стальная лава да мукөд.

Мајаковскіј поезијасө петкөдис салоние да гөстиничајасыг улча вылө, ужалыг јөз пыщкө. Выл өлөм — выл літературнөј жанр. Реклама, плакат, агітка, статга, фелјетон — вот куцөм формаыс Мајаковскіј літературнөј творчестволөн. Жүтөдис важ формасө (периодичност), бырөдис важ ептакөис да вөчi асыс кывсө жеңыдикөн (отрывистая речь), енергичнөјөн да озырөн петкөдлана (изобразительнөј) моментјасөн.

Мајаковскіј ететис выл тематика ас поезијаын (револютсiја жылыг), выл образјас, сіз-жө i выл формајас.

Мајаковскіјөс ми кутам катывны, кыч револютсiја дор сулалыг поетөс.

Сылөн јон, збој кывбурјасыс отсаласны щөц мјанлы венны чикөз врагјасөс — помөз нуөдны социализм стрөитан уж.

Попов Н. А.

Г ö d њ і м п а с*)

Т і жуалад кыңи ме сурі рудник-
јасö, Африкаö?

Ме воңжыксö вiетала тiјанлы Фуре-
кöд паныдасөм јылые. Сijö вöли војна
мунан медбөрја вонас. Öтчыд асылын ме-
нö корисны полковник дiнö.

— Годар,—шүис полковник,— мун да
пастав выл мундiртö. Теныд щöктöма
бөрјыны сар вöсна да государство вöсна
кулые тöдтöм салдатöсө...

Луншөркадын, выл паскөмөн пастасө-
мөн ме пыри крепостса пöдвалö. Знамя-
јасөн тупкөм көкјамыс горт. Сулалöны
васöд етен бокын, бытгö зыпкајас. Некод
вöли оз төд вiјөм мортјаслые нiмјасö.

— Со чветјас, Годар,— шүис меным
полковник.—Чветјассö чукöртöма медбөр-
ја тышкасанiнны. Те најöс пукты öтi горт
вылö. Сijö салдатсö зебам карса триум-
фальнöј арка улö.

Полковник сетiс меным кабыр тыр
чветјас. Колö вöли бөрјыны. Сöмын ко-
дöс? Ставыс вöли көкјамыс.

Секi ме вöчи мударөн. Ме лыддi мi-
јан полелые цiфрасö. Сijö вöли квајт. Ме
бөрјi квајтöд гортсö. Месаң шујгавывса
квајтöд горт вылас пуктi чветјассö да
бөстi под-козырек. Полковник команду-
тiс:

— Сар вöсна да государство вöсна
кулые тöдтöм салдатлы чест куза!

Тарöнтiс барабан, бакöстiс труба, пö-
дöм шыбн „ура“ гöгыгчiс лашкыд вежö-
сын. Јона злөмөн, еiнјассö кылöдöмөн,
медјона горзö Фуре. Ме некор ог вунöд
тајö лунсö: сijö вöли тыр болған, лiтсе-
меритан лун. Меным сijö кыкторјөн төдса:
сijö рытнас лылiсны Маршалöс. Маршал
вöли зев бур морт, олөм вылас сijö вiçö-
дiс поет еiнјасөн. Сijö вöли ужалö шофе-
рөн којмöд бригадын. Бопом — Монруж
вiçын сулалые частјаслөн вöли венчöм.

Маршал сувтiс паныд наступајтöмлы, па-
ныд војналы.

— Те-кö сулалаи станок дорын, либö
мырсан му бердын, те-кö камган мöлөтөн
куңечачын, теныд војнаыд нiнöмла... Вој-
наыд колö банкiрјаслы да поңјаслы. Најö
тојлалöны мiјанöс бi пыңкаса,—унаые вiе-
тавлывлiс Маршал.

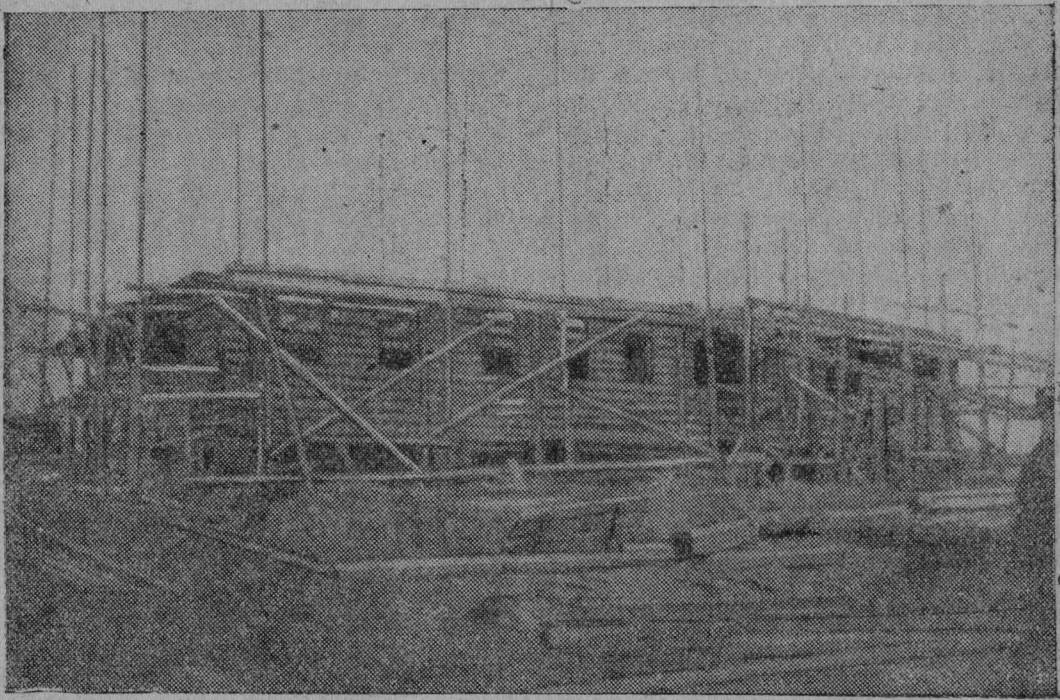
Сöмын öтi асылö мiјанлы јöзöдiсны:
Маршал-пö—асмүлөн враг, сijö-пö јiтчö-
ма протiвниккöд, сылөн-пö сумкасыс су-
рисны поэтöм лiстокјас... Мiјанлы вöли
тувјалöны журö: Маршалöс-пö врагјас грош
вылö нөбöмаөе. Сöмын мi бура вöли тө-
дам — сijö пөрјавлөм: Маршалöс вузалiс
Фуре. Фуре вöли катласö пыр штабјасса
кантселарiјаясын. Некод вöли оз вермы
бура вiетавны, мiј вöли вöчö полкас Фу-
реыс. Сijö вöли ветлö отпускас öчередтöг;
некор сijöс вöли он аңчыс фронт вывса
медвоңза лыжеыејас пöвсыс. Фуре окопын
вöли сöмын öтчыд, цiлиндрјаса куңöмкө
господа волiгөн. Гөетјас вайiсны мiјанлы
грöша коңиңјас. Фуре щапа вöли мунö
гөетјас бөреа, лакеј-моз кутöма сојöдыс
зев кыз мортöс-да.

Маршал вылын сүдсö вöли шүбма
вöчны четвергö, ыңыллун вежөнö. Сүд-
саяс чукöртчiсны рыт еорөн локыник
школаö. Жугалөм вевт пырыс тыдалö лөз
јенежыс, жугыда öзјöны коңувјас. Маршал
пукалö пуртөн вундалөм, зев лашкыд скам-
ја вылын. Сүдсаяс пүгеалiсны паныдөн,
пизан саяö. Ставсö тајöс поңö еекö вöли
лыддiны урокөн, öңöс дорас-кө оз вöли
сулав öружја часöвöј.

Маршалöс сүдiтiсны лылiны.

Маршал оз вöли көсјы кувны. Сijöс
көрталөм еiнмөн кыскiсны сурја дiнö.
Кокјасыс сылөн кысөны васöд лыа выв-
тi, колöны жуңкыд вiç.

*) „Черный список“.

Комілес сезонној робочојјаслы стрөиталө баранјас

— Ме абу мыжа, — мыј вермөмыс горзө сійө.—Мед проклат доас војнаыс!

Фуре кывліс тајө горзөмсө. Предател сен-жө вөлі. Маршаллөн горзөмыс бытөкө козувјасөзыс кылө. Сөмын Фуре веекода јірө јаблөг. Сарөптис залпөн лы-јөм, сесеа ставыс лантис. Аскінас јаблонна улыс ми адзім термасөмөн тыртөм гу. Тајө вөлі став колөмторјис Маршалыс.

Секи ми шуім віны Фуребө. Мі пудјасім. Меным уеі медвоzza војнас-жө лы-ны сійөс. Сөмын сійө друг воші кытчөкө.

Маршалөс лылісны ыжыдлун вежонө. Ыжыдлуннас ми лыддім газетыс папалыс чукөстчөм. Сіјө корө војујтысјасөс вөчны перемірјө хрестос ным куза... Ме вунді чукөстчөмсө ноль пелө да псалом ыліг тырјі лажынтчі... Ті гөгөрвоад?

Годар лөөөдіс рыжөј усјасөс, чыпкыштитіс плөшсө чыпжандөн да воzө кутіс виставны:

— Арнас франтсіјаса генералісеімус поездын вөлі кырымалөма мір. Ме бөр воі автомобилјас вөчан заводө. Бытөкө

ез-і вөв ноль воса војнаыс. Пыр-на сійө токарнөј цехса зал, трансмісеіјаслөн шу-чалөм, вундалөмлөн шыјас, дозјө уеыс уклад стружкіјаслөн гораа кышөдчөм.

Стеклө вевта залын куз рабдн сула-лөны шонді југөр возын југјалыс выл машинајас. Мі вөлі вөчам өдјө ветлыс кожныкөк машинајас, автобусјас, војеннөј грузовікјас.

Красітчан цехын менам вөлі пөдруга. Вөскрееннајасө ми сыкөд ветлывлім кар сажө, довјалім вөрын, віна јуім, секи-жө сөтам вөлі мөда-мөднымөс радејтөм куза көсјысөмјас.

Лебөны төлысјас. Бара-нін тулыс кы-чаліс карсө. Лечыда шучлалө төв. Лөз јенежын сук цынон лажкјалөны кымөр-јурјас.

Мај 1-ј лунлаң паныд, ужавны завод-діттөз ме кыщовті зортјасөс да виставлі аскіеа демонстратсіја јылыс. Аскінас ми вөлі көсјам петны ывла вылө знамјадн. Ме быдөнлы висталі чукөртчанінсө да пар-ролсө.

Кодыр ме уж бөрүн петі заводса ворта сажб, ме дінб матыстчыны кымшыкб морт. На пыцкыс өтi коріс меным істөг да, быгбб тдлытбг, талыштiс меным кок нырбс. Ме ег-на үдiт кнбмшуны, тдтбм мортыд кісб ме вьлб лептiс—кучкыны менб чужбмб мыббвкб. Сiбб кад-нас ме пыр тбдi ме вьлб кi лептыгб.

Тажб вблi Фуре, предател. Сiбб вблi мыжа Маршалбс лблбмын. Ме кодцi скбрмбмбжла, чабыртi сiббс горшбдыс... мi кыкнаным тупылтчiм москi кузайс. Ферт, ме сы дорыс жонжык вблi кбрт дi-над вбдiтчбмла. Предателыд кутiс каргыны, сiнжасы былавны пондiсны. Сбмын кодкб ббрсан кутiс менб пельномбд, код-лбнкб нбйт кулакыс iнмiс чужбмб.

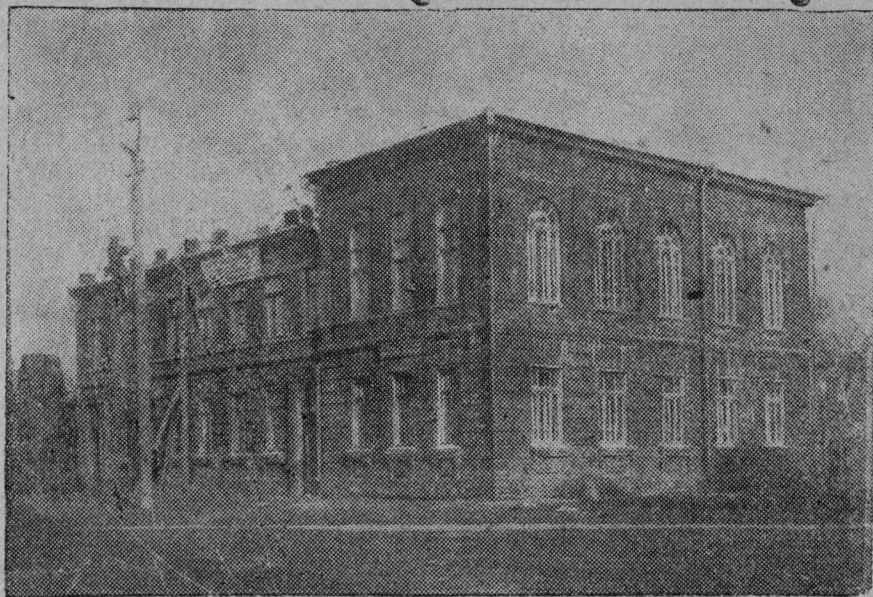
Кымынкб лун мысвi, бiнтбн кбртасб-мбн локтi заводб. Меным вiсталисны менб уж вылыс вбтлбм жылыс. Бригадiр меным паныд лоi-да, мышнас мелаң берббдчiс. Сiбб весiг сорнытнысб мекбд ез кбсжы. Бригадiр скбра лантбмбн таркбдб кыз чун-жаснас бшнб стеклбас. Тблыс помбзыс ме довжалi кар кузайс—уж кореi. Сесеа ббс-тiсны менб механическбж заводб. Сени ужалi кымынкб лун. Сбмын вежон шбрнас меным кутiсны корны вiставны, мыжла менб вбтлiсны ббржа уж вывбсыс.

— Те еурбмыд сбд нiмпасб, Годар,— вiсталоны меным жортжас.—Вiдчыс...

Секi ме шүi мунны Африкаб. Ме вежi чужанибс рудныкжас вьлб. Тани оз жуа-ны важ жывбсыс. Меным еетiсны бтi бшнб зев iчбгтiк вежбс. Ме сбрыс нүi сетчб кымынкб нга да етенас бшбдi помбн рi-сүйтбм нывлыс портрет. Прбст кадб ме дiнб вблi воывлблбны жортжас. Воывлiс улын морбса том морт, сiбб ужалб сер-нбж кіслота вбчан заводын. Неыжыд ру-зумбн ужалiгас сiбб тупкб вомсб, сбмын сiбб омбла вiзб сылыс лбгкбжсб жадa сы-нбдбсыс. Сiбб сбкыда кызб кісб морбсас пуктбмбн. Воывлб кбрттужывса машинiст, быжыд тошка жон морт. Ставбн мi татчб олбмбн шыбытбм жбз. Машинiст асыскбд вайб сула вина да мандолина. Мi сылам, сорнiтам. Мыж жылыс? Кор сурб сорнiтам ылыса Сбвет Союз жылыс: мiжанлы Рос-сiја—мам код-жб. Сени мiжан пыд-дi нбртiс-ны кодбс колб. Сени бура пачесајтiсны кыз рушкуајастб.

...Тблысыс кыптiс-нiн jeneжтасан... Сылбны петукжас... Ме ог радејт сiбб сы-лбмсб: сiбб кацтб меным аслам ылыса чу-жанiн жылыс.

Комiодіс В. П.

Сотсіалізмлаң!

(Өкмыс во Комі автономіялы тырём куза).

Өкмысөд во
Ужалые комі јөз вьл ногөн олө,
Пролетаріаткөд вьл олөм дорө.
Жүгөдөны, пазөдөны капіталізм,
дорөны, течөны сотсіалізм.

дөләлө

Бісера

Југыд гөрд плаг,

Вољсасө

став мүө

гөрд дөрапас.

Өкмыс воөн

Комі област восковтіс воэө.

Пролетаріаткөд комі ужалые зілө

Воэланө сувтлытөг пыр.

Леңін партіја налөн бі пыр.

Біја пөс сөләмөн

сувтлытөг мунам,

Октябрскөј гөрд знамја

шонділаң нуам

Југчас!

Југчас да став мүсө јорас.

Важ вужсө, сіе вужсө помасөз сотас —

Став мүас вьл зоріз чужас,

Вочасөн пыркытас—лыдмас.

Капіталізм кырнышөс сотасны біөн,

Коммунизм

дорасны

зілө, вына ужалые кіөн.

Сылөма му.

Мөдісны буксыны заводса трубајас,

Кутасны саргыны фабрікса станокјас,

Быдмө вьл пролетаріат...

Лыд һі шөт

содасны

фабрік да завод,

Вьл војвыб

віт во мыет

зік вежсас, он төд.

Сіктјасын паскыда

Ужалые војтырыд колхозө пырө.

Војвыб крај колхозөн ноль воөн тырө.

Быдлаын тракторјас грімгас,

Машина быд сіктө шургас.

Колхоз пыр

сотсіалізм релс вьлө вужам,

Регыджык сотсіалізмө мі воам.

Чинөны-бырөны вічкојас, дакјас да поңјас,

Карјасые бырөны непманјас,

Бырас кулак, кың класс —

Ставыныслы сөд рөма пас.

Кышалө сіктјасын културалөн вын.

Култураыс содө колхозын пыр.

Јенежыс дон.

Сынөдсө поткөдө аероплан —

Һөләлө, дөләлө естөн, тап.

Вурыштө пуламоз зік,

Пөткаөс венөма—пік...

Грімөдө појезд.

Шаркөдө Комі му шөрөд,

Сөд, пемыд пармаа вөрөд.

Һөләпті стальной јон вөв.

Поткөдө лечыд војтөв.

Шыгөдө,

Палөдө

Пөтка і звер.

Бісерөн

Вежөма

олөмлөн сер

В ы л ь р ы т

Кор медбөрја југөрыс шонділөн

Веж вөрјывті зарныөн којө —

Лөн Ежва ју һыкытчөм гундырөн,

Бур слудажөр шебрасөм виж рөма нојөн.

Јус лебачөн Сыктылө кајоны,

Сөз сынөдын көрт лебач жургө...

Ыб пөлөнти мөс чукөр вајоны,

Том војтырлөн сылөмыс јургө...

Јаг керөсті тракторөн локтөны,

Вьл шыјасөн сікт паста саргө...

Јөз котырөн уж вьлые шлоткөны.

Збој ергөмыс лөһыштлас... јармө...

Јар сөләмөј четчалө морөсын,

Көрт выңјөрсө воэө-на вөзјө.

Јон пожөмјас јөктөны керөсын,

Сук пармаын вьлнога олөмөн һызјө.

Мільлон бөрөа--мільлон

(Печат лун көжлө).

Мільлон бөрөа —
 Мільлон
 Машина вомысы којө
 Печата гижөд бан...
 Оз сүвтлы—возө којө, —
 Быд бурсө адчан тан.
 Печатлөн ыжыд выныс
 Сар кабыр улыс мыніс:
 Веж тыөн, валөн петіс —
 Јон ворон јөзлы сетіс.
 Көрттүј,
 Заводјас,
 Трактор вөчөм,
 Выл өвмөс доран ыжыд план;
 Колхозјас течөм,
 Кер-шпалјас лежөм;
 Култура кыштөм,
 Кулаккөд тыш;
 Выл горлыс тышкөм
 Выл ужлыс шы —
 Мі ставсө дорыв адчан тан.

Печатлыс көјдыс
 Гөгөр көчам,
 Мед кыштас,
 Содас ужын сам:
 Мільлон,
 Мільлард лист
 Быд во лечам —
 Мі коланторсө адчан тан.

Печата кывјас којам мусар папта,
 Мед остас јара јөз өлөмын бі.
 Печат пыр мырғыс јөзөс ыжыд
 тышкө дастам
 са накөд мунам ортчөн—кыс-кі.

Мільлон бөрөа —
 Мільлон;
 Машина вомысы којө
 Печата гижөд бан...
 Оз сүвтлы—возө којө, —
 Быд бурсө адчан тан.

П е ч а т

Мувылын абу сецөм өрүжө —
 Чорыд да лечыд, кушөм печат.
 Ачыс печатыс—пыдысаы вужја,
 Вужыслөн уна паскалө прат.

Гижыс-постјас, гижысјас-корјас...
 Арміја зонөн ужалө пыр,
 Тајө печатыс бурјассө дорјө,
 Јокјассө жуғлө,—чегјалө ныр.

Нига, газет,—став література
 Индалө тујјас, воеталө сін;
 Велөдө овны лучкі да бура, —
 Тајө печатлөн—зев ыжыд вын.

Тајө печатыс—лечитыс доктор,
 Рөмпөштан, лебө бур мікроскоп:
 Корсалө, адчө быдеама лектор,
 Петкөдө ставсө ерд вылө—клоп.

Кодкө-кө ужнас чуқлөдлө, чотө,
 Оз-кө законсө олөмө пөрт,—
 Сецөмсө біөн чікалө, сотө, —
 Тајө печатыс—донөдөм көрт.

Олөмыс пөжсө весалө, чышкө,—
 Тајө печатыс—сутуга рос;
 Чуқсалө сүвтны врагјаскөд тышкө,
 Сотсіализмө нүжөдө нос.

В. Јогор.

П Ö Ч Ö Л Ö Н О Л Ö М

Сар дырји

Сизимдас арбса пöчö
 Пыр мыкö вöчö,
 Ужтöг оз ов,
 Көч ескö аслас-нын тырöма лов.
 Ружигтыр керкаö пыртыштас пессö,
 Соьдас вöвсö i мөссö,
 Вајалас васö-i, мыкалас жож,
 Пысылы отсалас кыскавны пощ.
 „Ок ескö,—шуас-да:—кувны-нын көлö!
 Шојтчöгын шоча мем долö.
 Мыреöмөн, буракö, помала нем.
 Мөдтор оз вичмывлы мем!“...
 Пöчöлөн збыл вöли омöлик олöм.
 Ез сижö адзывлы долылун волöм,
 Мыј лоас шудыс—ез төд,
 Пыр вöли щыг нисö пöt.
 Том дырји озырлы ужалис—пессис,
 Полис да јандысис сүчсана језеыс,
 Сивеча платтöјас некор ез вур, --
 Јок дöра шушуныд ем-кө-нын—бур!
 Гөллуныс, төдöмыс, öтарö түрис.
 Гөлыдлы сецöм-жö жöныкыд еурис:
 Вежинтчöм керка да кан,
 Житныкын пуд кымын һан.
 Ов ескö вежес-да, олöм ез вежыс:
 Ичмонлөн ембур оз чöжыс,
 Верöсыс јуö да косасö пыр.
 Гөтырлөн лозыс оз быр.
 Öнитор, ковтöмтор мужиксан петö,
 Öнитör мужикыс бабалы сетö:
 Кагаыс чужö да кулö быд во.
 Буржыктор сысан оз ло.
 Комын вiт арöсöз верöскöд мыреис,
 Горт гогөр, вурдыс моз, гудјысис-ныреис,
 Көзлис да чукöртлис һан
 Сиваөн мысегтыр гөлиик аһ.
 Комын вiт арöсөн дöваөн колис.
 Сы бöрын шуалис-долис:
 „Ем менам iчöтик пи.
 Быдта-да, коркö-на овмөдчам ми!“..
 Пи вылö лачаөн бара
 Му вылын, виз вылын муркөдчö јара,
 Пöттöз оз узывлы вој,

Чöскыдтор ачыс оз сој.
 Кöлач-кө һөбыштас, Петуклы вердас;
 Петук-кө бöрдöма, щöщ сыкөд бöрдас;
 Петук-кө еерöктас—сегалö мам.
 Сецöми вöлöма быдтысан сам.
 Вочасөн лептысис пыс.
 Вынөдчис Петуклөн кыс.
 Лоöма терыб да јон
 Томынык зон.
 Мамыслы һимкод да долыд:
 „Öни оз бырлы-пö һаньыд һи солыд!
 Öни-пö позö-нын лолыштны мем.
 Вердысöј, мајбырöј, ем!“...
 Бара ез артмы-на һинöм.
 Гөллунлөн—содöм һи чинöм.
 Керкаыс важ моз-на куш.
 Шогыслөн јонжыка јывмөдчис вуж...
 Сарјаслы сарјаскөд косасны ковмис,
 Озырлы—озырлыс мырда-авны овмөс.
 Мупаста кыпöдчис тыш.
 Јöз киөн војутныд, дерт, абу дыш.
 „Ог сетчöј һемечлы!“—озыр јöз равзö.
 Ужалыс војтырöс нуисны ставсö
 Овопын пукавны косасигтыр,
 Пулаыд морөсад кытчöз оз пыр.
 сöвалөн пыс щöщ мунис,
 Бытөкөд ва пыщкө сунис,
 Ветлөдлис квајт во да жын.
 Воис-да, абу-нын томдыреа вын.
 Мыј вöли мамыслөн шөгөм,
 Гөллункөд воцсасөм, нокеöм!
 Ачыс-нын, коһөр, оз төд,
 Шог һас кыци ез пöд.
 Петукөс адзис-да, еöлöмыс öзјис.
 Петуккөд долыда олыштны көсјис.
 Гөтралис писö-да, јок еурис мон:
 Еһкалөн лысöмыс пыр абу чоһ.
 Петукыс артмöма зумыштчöм Петыр.
 Пыр сижö кывзö, мыј вiеталас гөтыр,
 Ас ногөн һинöм оз вöч.
 Важ дорыс чöрыда жуғылыс пöч.
 Тајинад сизимдас арөсöз олис.
 Кашкигтыр шлонјалö, тырöма лолыс,
 Пукыны мон воцас весиг оз лыет.
 Олöмыс пöчöлөн—бöрдана вiет.
 „Ок ескö.—шуас-да:—смертыд-кө воас,
 Нимкод-жö долыдлы лоас!
 Гөлыдлы јенсаныс сiöма рај.
 Дыр-ö ме сетчö ог кај?“

Сөветвласт дырји

Сар дыреа олöмыс колöма ылö.
 Выл пöлөс еорнијас быдлаын кылö.
 Јонмөдчис ужалыс војтырлөн власт.

Пөчөлы дивө да страст.
 Озырыс лобма—һинөм.
 Вөсеналис купечлөн кынөм.
 Вичкөб важ моз оз волывлы жөз.
 „Батушко“ ачыс-һин кералө пес.
 Ырыны чөмској да пристав.
 Гөлјасө Сибырө некод оз ыстав.
 Урадник абу-һи. Чүжөма пөч,
 Ыгтөкө ди ылын көч.
 Шенчө да гыжјалө жүрсө:
 „Локыс-пө һылыштіс бүрсө!
 Көн-пө те лантөмыд, көн,
 Гым шыөн сорһитыте јен?“...
 Тупкысис вичкөмыс регыд.
 Пөчөлы овнысө сөкыд.
 Оҗи-и вөлөма көңбөрлөн мөг:
 Вичкөмын палөдһны шөг.
 Кыз ескө та бөрын рај өзөс востан?
 Көн ескө сиватө костан,
 Абу-кө жүрбитан ин?
 Ғерт, сөсөа грекеыд он мын.
 Виҙөдө жуғыла, пора,
 Некод оз шыаслы гора,
 Лун-лун оз востывлы вом,
 Тирәгтыр вичкөсө „даритөм пом“.
 Кусөма пөрыслөн еблөмас быс.
 Мам ыллө лөгалө шыс:
 „Мыла-пө ковмытөм аң
 Сојө да бырөдө абүтөм һан!“
 Ічмоньыс еһкасө видө:
 „Көч ескө јөрт тенө гидө!
 Көч ескө ловјөн му пышкө сүј!
 Лөк пһытөм ракалы сетчө-и туй!“...
 Гөллуныс гозјаөс лычкө,
 Кыһнанлыс вһрысө пычкө.
 Чөладьыс содө-да, ембур оз сод.
 Көмкотыс пһыдөстөм, һаскөмыс—рот.
 Квајт дүша семјатө кыз ескө вердан?
 Кыз ескө астө бур олысө пөртан,
 Кыһөмыд муртса-кө һөт?
 Төныд-кө отсөгтө некод оз сет?..
 Көсјис-һын кытчөкө воштыены пөчө:
 „Мөтөг-пө мең сөсөа овмөссө төчө
 Букыһөн виҙөдыс һи.
 Ачым-һин кувмөдча, јен-кө ез-ви!“...
 Сы шөрө сиктјасын ыжыд уж вөсөис:
 Сөветвласт гөлјасөсө өгүвтһны боөтеис,
 Чөгјавһны кулаклыс борд,
 Кыз коркө велөдліс бур Леһин јорт.
 Мукөдыс повчөма: „Аттө-пө дивө!
 Ог-һа ме пыр көмлективө!“

Уһжыкыс рад:
 „Вөд-пө мјанлы көкөһиджык кад!“
 Кујим лун мөвпәліс зумыштчөм Петыр,
 Шөщ сыкөд жүрвемһас ужаліс гөтыр:
 Мыј тајө—омөһ-ө, бур,
 Сөтчө-кө „сиралан“ жүр?
 Бөрвылас шуисны: „Көлө-пө пырһы.
 Кыд сора качсө-пө тырмас-һин јирһы.
 Шыбытам важһогса сөм!
 Те һөгөн кыз, пөрыс мам?“
 Лөлыштіс пөчө да шөныштіс кһнас:
 „Јөнтөгыд ещә-һин гөллуһыд чһнас!
 Дөлыда пырыс он ов,
 Бөслы-кө вузалан лов!“
 Пөрысөс Петырыд пһыдәи ез пукты:
 „Јөһһад-пө шөмөсәд һантө он сукты.
 Гјжөа ме, мһј лөан лө.
 Бур һнө сытөг он во!“
 Назөһык, вөчасөн көмлектив чүжис,
 Ызјөдһны ужалыс вөјтырөс кујис,
 Југыдлаһ шыкөдөс туй,
 Ас пышкө некодөс мырдөн ез сүј.
 Отлаө јитисны став торја мусө,
 Отувјөн көзисны ідсө і сүөд,
 Чүкөрөн һөтисны ышкыны вһз.
 Вөрсіг моз страдһыс помәсис сіз.
 Кор сөсөа һаньыслөн шөһјасыс сөктис,
 Ідјассө, сүјассө вүндис да өктис
 Шөһчәһа машһна—выл вәјөмтор.
 Выһныс тај, мајбырөј, сылөн ез ор.
 Му вывөыс лөктисны сөлдөмөн, гәжөн.
 Ез вөвыл тащөмыд вәжөн.
 Вәртисны чүкөртөм һан.
 Адзисны, өтүвја өлөмыс һан.
 ыдөһлыс дөлыд да лөыд.
 Гөрыслөн вөсшөрө оз кһсөы һөсөыд.
 Чөладьыс вөсөис дөтсад.
 Пөрысөы шөјтчыһны вөөма кад.
 Гөллуһысө вүһөдөс, вәһјалө Петыр,
 Сөралө һөтырлөн гөтыр,
 Еһкасө вәж моз оз вөд.
 Оз-һин ков мушкыһны кач сора кыд.
 Пөчөлөн жүдөдчөс сөлөм:
 „Зөбыл-пө тај, вөлөм,
 Выһһогса өлөмыд бур.
 Тащөмыд мөдләыс некод оз сүр.
 Мыј вөлөм шуөһны, сіз тај-и лөис.
 Јөнтөг да вичкотөг рај мөһым вөис,
 Ғәртөг ловчөдчөс лов.
 Смертыд мөм өһи оз ков!“...

К о з а д а п е т а с ј а с

Шондiлөн југорыс нулис Коми мулыс лымјёе чужомсё. Јирзиг-тыр кылалис јi. Жежид бобувкод лым пидди саргивлё езыеён зер.

Воса кёзан кад.

Асыв. Шондiыс вiргёрд рёма лыбёдчё. Косчој јурјывтi гёгёрыс паскыда доналём. Выл шабдi дёра онјын кујлё Сыктывју. Жужид слуда немсё зумыштчёма, мёв-палё.

Коллективлён воэ асывсап гёрёны да агсаёны слуда јёрын. Кујим баба савк-јёны-разбёды кујёд.

— Но-но-о! Карко, мыј сувтин да су-лалан?! — горёдие агсаеме Иван, пёрые Карко вылё.

Шондi зёр колтаён кiетё пёе југёрсё. Сёреа-бёреа вiзгёны вёлајас.

— Но, зёимё, Петрејеч, унаённад тај регыдзык-жё муыд еёдмё.

— да-а! Слуда јёрыд, кёнкё, тiравтёзыс пёвзис мијаные, регыдён-пё тајёјас шёра-ласны менё.

Шондi возын лёсталёны плуг амыеён молёдём ул му пластјас. Лунё-рыт јенеж-тас дореан кыз кымёрјас лыбёдчёны. Пёлыштлё тёв, варовмылёны мёдлапёвса кожёмјас.

— Вайё шойтчёдыштамё вёвјастё, мыј-кё тај шёкыда сувталёны,—вiеталис Пе-тыр Миш.

— Шёјтчёдыштынi-лё!

Вёвјасёе туруналисны да пукеалисны аеныс слуда јылё. Кымёрјас сукмёны, тёв ёдзё-да ёдзё. Кёчкуён шылёдё выв-тырјасёо слуда јылын пукалые јёзлые. Сыктыв вомын ерышылёны гыјас.

— Мiтреј дад-лы мiчаёс-жё дёрём вёчём-ны. Тајё кёнкё выл iчмоньид кыиё?—јуа-лис Јогор гётыр.

— Сiја,—каллансё куртчёмён Мiтреј дад шапнiтiе, тошсё сылыс тёлыс сiзи-i летё.

Ольш Таркојёмё гёрны кајё, ёднёколкi телегаё пунктём сiмём гёрсё-да. Телегаыс зуртыштлё, быггёкё шуалё: „термаё“, „термаё“, „тер-маё“!

— Тајёјас шойтчёны-ны, ме кајана-а!

— Шойтчам! — чiгарка понсё шыбитiс Петыр Миш да вёвјас вылё вiзёдёмён сёдтiс:

— Вайё кутчысламёј бара.

Сиделки кёвјас зелёдалисны да мёдёд-чiсны бара ужавны.

Степё Анна гажаа чолкјёдлё-ылё:

Вылён важсё јара зенгам,

Ванё, состё зiла пуж!

Коллективын мусук менам.

Отув венам еёкыд уж.....

Гажа котырнад ужавныд, варова му-пё ужыс. Шондi кутiс келавны кымёрјас пёвсын. Сыктыввывтi блынджасён шылвгёны пурјас. Слудаёс скёрые быд пур јiрыштё да бёр ылёдчё слуда дорые.

— Со, зёзёг тезыс мыј вiхта локтё!—горёдие Иван.

— Но, мајбырјас, улiтi-и лебёны,—шыаёисны бабајас.

„Кiр-ре-ик“! „Гер-ре-ик“!—зiк јурыв-тынiс шывгiсны лебачјас.

— Талун, буракё, зермас, асывнас шондiыс вiргёрд плеша лыбёдчiе,—јурсё гыжыштёмён вiеталис Мiтреј дад.

— Зев тај јона тёлалё-а.

Лудан турун вiж зорiзјасёо оз лептив, тёлыс маскё најёс му бердас.

Јемел Грiшлён пёрые вороныс долыд пырые выелалё небыд посны еiнма му куза. Пёрыеланыд Воронёс машiна кыс-кавны дод-далёмны. Сы бёреа Опонлён кёбёыс вiзгё. Јемел Грiш шапжалё, бёр-саыне вескёдлё вёвнас.

— Опон, тајён тај зев регыд кёзас. Оз ков важмоз кi муэтёзыд локног савк-јыны кёјдыстё.

—Регыд ,дерт. Мајбыр, оз тај каша-ра-кайдлы һөтә түе вевдорад кол.

Гөрыејас да агсаејејас ујч поналөм бөрын мөдөдчисны летчыны Слуда јөрые.

Дупө-рыт зикөз ырошеалис — рудмис. Шондөс һылыштисны кымөрјас. Сыктыв гундырөн һыкылтчөма слуда улө. Шөчһик зервојтјас уеалөны.

Көзыејас муртса үдөтисны петны слуда јөрые, пыр-жө кутис посна зерөн пыз-јыны... Регыдөн бөр көбі. Зер ваһн мысеөм шондө зев југыда мытчыеис. Выл кө-зөм мујас руаеһны.

II

Дунјас муһоны руқјалан шондөс. Көзајаслы тырмыһн пызјывлө зер. Турун петасјас термасөмөн лыбөдчө-һны. Кызјас да лөмпујас пастасөһны веж шөвк паскөһн. Көмө му вөчөһ гөжөм кежлө.

Машинаһн көзөм весалөм ид көјдыс мичаа чужөма. Радјасөһ өткөд өзім сар-визө Слуда јөрын.

Слуда јөр пөһн ыжыд мөс чукөр ва-јөһны. Жыһанјас бувгөһны, бовгөһны, сал-гөһны: „ті-ла-ла, та-ла-ла, ті-ла-ла“.

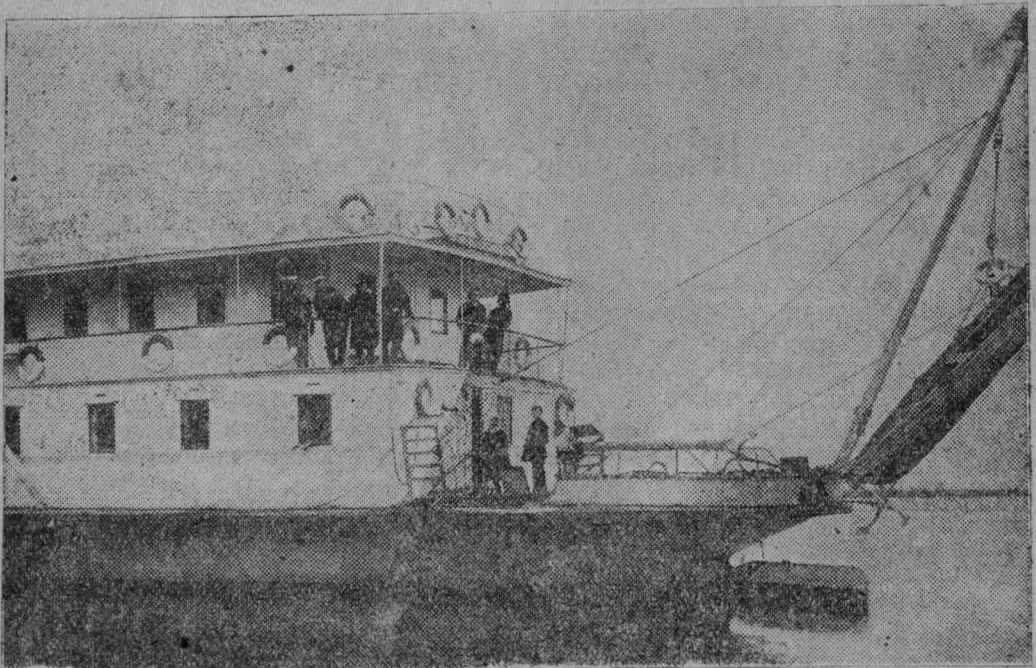
Челаһјас бөреһныс толгөһны. Сһвы-лас үеі Слуда јөрыд мөс вајгад Јогор пөһлы. Поцдөс вьлө өшјөһн дыр визөдөс п тасјас вьлө. Неһыз оз вермы һөңышт-һны пөрые сһңјасө мича петасјас вьлыс. Сөһлөмыс јармыліс тһкыһны — томмыліс зөрые зор пөһлөһн Слуда јөр вьлө визө-дөһн. Шөңчыһны оз вермы вьлө мича пе-тасјас вьлө. Чукла бедвылас өшеөһн мөдөдчөс летчыһны гортас. Летчег чөж вомгорулас гүеөһик муртис:

„Слуда јөр... көллектөв... машина... петасјас... өтүв олам...“

Регыдөн Слуда јөрсө мујас веж һө-јөһн шебраеһсны.

Параход

Фото. Көһајевһн

В ы л ь Г і к т

Ҷирдало шондӣс,
 Пуҷома жара,
 о́блало нӧрысын
 Выл җикт зев жара—
 Выл олом течӧны тан.
 Чужӧмбан воҗмӧстчӧ вочасӧн чожа.
 Важ олом путкылтчӧ, бӧрынтчӧ жожа,
 Выл воҗтыр важсӧ оз пан.

Бригада котырӧн
 Уҗалид тӧвбыд,
 Ударник воҗтырӧн
 Лыҗыҗид уҗбыд
 Бинырҗас вӧлинныд сек—
 Со прӧцент тыртинныд вӧрлеҗан
 плансӧ

Кыпӧдид уҗалыҗе воҗтырлыҗе савсӧ
 Лоӧҗ-жӧ медвоҗын век!

Медвоҗын мунисны
 Кылӧдчан уҗӧ,
 Гаҗҗаслы шуисны:
 „Туҗшӧрыҗе кеҗӧҗ!“
 Ог колӧ берегӧ пу,
 Кылӧдам Кардорӧҗ став леҗӧм вӧрсӧ.
 Катӧшҗе птабелыҗе керсӧ и шпалсӧ...
 Нимкодас җорҗалан му!

Мажбырӧҗ, му вылын
 Машина гримӧ—
 Лӧсасын, вылҗагын,
 Журҗанын журҗӧ—
 Отвылыҗе кӧзӧны сен.
 Вагы моз ӧнсаҗ пессӧны збылыҗе,
 Бисерӧн уҗеамсӧ вӧчӧны вылыҗе, —
 Некушӧм вӧрӧг оз вен.

Г т е п. П о л ь а р н ы җ

Т у л ы с

Тулысыҗе ывлати
 Геҗаӧ шпыркҗалӧ,
 Шавкҗалӧ котӧрӧн ерҗти-и, вӧрҗти, —
 Пӧе борҗнас гилӧдӧ мусӧ.
 Зарҗиӧн волалыҗе,
 Небыда лолалыҗе

Ставӧн-нын ӧнсаҗ
 Колхозын лоам.
 Сотсиализмӧ ми
 Збылыҗсӧн воам
 Важ уҗлы пунктӧм пом:
 Збоҗыҗка воелалам музлытӧг воҗӧ
 Некод ми туҗ шӧрын ош моз ог жӧҗӧ,
 Некод ог тупкӧ ми вом.

Кырнышҗас, ракаҗас
 Равзӧны гора:
 „Тижанлы, јудаҗас,
 Уҗаныд сорам,
 Путкылтам колхозтӧ җик.“
 —„Онӧ-нын, кырнышҗас, путкылтӧ
 тижӧ

Сӧветвласт, парҗија туҗ куҗа миҗӧ
 Вӧчамӧ тижанлы пом!“

— Востимӧ выл школа
 Вичкоӧ бурӧс;
 Нӧрысӧ болҗныҗа
 Лӧсӧдам вылӧс.
 Коммуна керкаҗас—ок!
 Мелныҗа бадҗолын гримӧдӧ—шурҗӧ
 Радио сувтӧдим диҗӧдӧ—јурҗӧ,
 Быдлаын электроток.

Выл нӧгӧн цементыҗе
 Фундамент течам,
 Бија из кирҗныҗе
 дворетс ми вӧчам
 Киҗасным танк код-жӧ јон
 Сотсиал реле вылӧ зила ми вуҗам—
 Парҗија индӧмӧн вуҗнысӧ куҗам.
 Стальнӧҗ реле савкҗиҗӧ дон.

Шондӣс
 Соҗтырҗнас шамралӧ лымсӧ,
 Идралӧ пуҗаслыҗе шебрас,
 Савкҗӧдӧлӧ му паста пымсӧ —
 Тулыслӧн быдлаӧ тырҗнас.

Ө р д ы м

Тулысыс ывлати
Матыти ветлөдлө,
Жара-нын гыасө пощөсјас пөлөн.
Терыба војтасө төлыслөн вын,
Косавлө јујаслыс крустала вевтсө,
Шөрјасті визывтө көзүдлөн кын, —
Тыртө
Сыктывлыс зобалөм чөпсө.

Тулысыс
Лым улыс, јі улыс —
Петкөдө выл ыжыд уж,
Гораө чивкјалө:
— Колхозчык,
Өткөби ужалыс крестанин,
Ужавны кјјастө пуж!

Кывзөј!
Тулысыс горалө:
— Термасөј
Вермасны

Выл ыжыд ужјаскөд —
Сен тіјан шуд.

Тулысыс оз видчыс,
Көтөртө возө да возө —
Искөвтө ју вывса нариз моз увлаң.
Тулысыс —
Савкјөдлө шоныдсө быдлаө көзө
Чөскыдөн лолалө,
Ветлөдлө—пакыда жөзө.
Кыланнды ставныд ті,
Тулысыс чуксалө
Ужавны тіјанөс.

Боестылөј збојжыка
Отувјөн —
Кылөдны Кардорөз вөр —
Војвывса зарні.
Нүөдны —
Гөра-көза.
Стрөйтны —
Выл Војвыв.

Ө л ь м і ш

Њ е б ы д к ы в ј а Ы і м а В а с

Міјан еіктын, зік-өд шөрас,
Овліс кулак Ыіма Вас.
Сінјас сылөн ез вөв скөрөсө —
Сіз і ворсө, со мокает.

Кор-на старшинаын овліс
Шуліс „голь отсюда прочь“.
Мыјөн бергөдчыштіс төлыс
Ез ло важ моз скөр да роч.

Таме мүдөр мортын сесеа
Міјан еіктын мөд оз сур.
Быдкөд саммө нуны виетјас
Ласка кылө, вывті бур.

Гөл јөз дінын өні мели
Пыр көч нувсас, кыңи кан,
Веег отсөг сетө вөлі,
Секі јөзлы нөшта шаң.

— „Шыглы кулан іныс мезда,
Сөмын ужалөј ті мем,
Сөмын олөј, пыр ті ме дор
Медым оз вун тіјан нем“.

Гөллы частө сјјө шулө:
— „Ужыд менам зік пыр ем“.
Мели кывнас возө нулө:
— „Мукөдламыс корены нем.

Ті-кө пурјаснытө кајад,
Сені ужныд вошө вее.
Ас выланыд регыд кајас,
Со і нажеткаыд сее.

Kodi колхозјасө пырө
Буржык олөм өз-нын төд
Ставыс зікөз сеңи бырө.
Колан немөн—му ны скөт“.

Тази сјјө быд ног мырөсө,
Медым вөрын сувтас уж.
Гөлөс ас бердас пыр кыскө,
Медым колхозө оз вуј.

Гөл јөз кулак улыс петөј,
Колхозјасө пырөј пыр.
Пурјаснытө зік пыр петөј,
Kodi гортын—вөрө лыј.

Гӧрдармејечлӧн вӱгт

(Иван Доронин ӧрті).

Бур јортјас, вӧвлі зев пӧе кад,
Зев куз походјас тӧдлім.
Оз вунӧд сӱјӧс менам сад,
Кыз врагјасӧс мӱ вӧтлім.

Гӧрдлыјеме ме,
Гӧль сӱктлӧн пӱ.
Мӱ еновтӱмӧј гортјас...
Куз чептын кујлам сурсӧн мӱ...
Комротным горзӧ:
— Јортјас!

Ме тӧда, тырмас тӱјан сам —
Мӱ налы петкӧдламӧј тан
Кыз кујам вермыејасӧн петны, —
Власт понда збој јурнымӧс сетны.

Вӧр бердын лыјеӧм жара мунӧ:
Вӧршӧрын лажјалӧны пујас;
Морт—морт бӧреа пыр муӧ сунӧ —
Ерд вылын туцласӧны шојјас.
Јон тышлӧн горыс јургӧ ылӧз,
Быд бокын јӧвлӧн лӧвтӧм кылӧ.
Веж муӧ летчӧ шонид вӱр...
Пӱшцал томанлӧн заткӧ зӱр.

Рад бӧреа ---
Рад.
Взвод бӧреа —
Взвод...
Некод оз вод.

Тиралӧ лыјеӧмыс муыс.
Таласӧ кокулын суыс.

Вӧлі сен сӱкт,
Сдукӧн зӱк бырӱ.
Јенежӧ кајӧ сурјаӧн бӱ —
Сӱкт гӧгӧр сӧд пӱынӧн тырӱ.
Оз тыдав гажа шондӱ југӧр.
Со мунӧны збој лыјеыс чукӧр.
Комрот сен горзӧ:
— Сӧветјас понда кӧч мӱ кулам,
А татыс бӧрлан оз ло мунӧм...
— Урра!
Бојечјас бара вождӧ.

Јос штыкӧн коед...
Штык јывныс вӱрпас рӧмӧн ворсӧ.

Вӧјӧ вӧрыс.
Лебза скӧрыс.
Шор.
Сон.
Туж.
Со бара сон.
Ме термаса,
Ме јон...
Но, друг, —
Кокзадјӧс сотӱс.
Ме сувтӱ здук
Јенежыс шӧрӱ потӱ...
Пыр кымын уеӱ.

Ог тӧд со дырӧ учӱ...

Ме садмӱ...
Куст бокын офӱтсерјас —
Кујӱм морт.
Пыр падмӱ...
Наганӧс перја:
„Ен вузав, јорт“ —
Ме сылы шуа.
Пыр четчӱ,
Возӧ кокӧс нуа:
Сон вестӧ летчӱ —
Водӱ муас.

Пызан.
Вӱна.
Погоњас...
— Ак, поњас,
Зӱк боета талуи возӧс...
Ме кыссӱ пӧшта возӧ.
Скӧр бӱӧн морӧс ӧзјӧ.
Оз тӱрав менам кӱ —
Куроксӧ лежны кӧсјӧ,
Мед сӧлыштны наганыс —
Лежны свӱнеч сора бӱ.
— Пыр воас пом,
Тӱ он дыр јӧктӧј...

Наганлыг вом
 Ме воцлан жөткі...
 — Лептөј китө! —
 Суға вѳта...
 Ме вьлө чоргоны квајт еін —
 Кі-кокныс жөмді—лоі кың.
 Быд мортөс вискөмөн ме бөрјі...
 Гыммуні лыјөм кујім пөрјө.

Пыр муө уеі кујім морт...
 Во мығті вөліс бурдіс кокын дој.
 Бур јортјас, вөвлі зев пөе кад,
 Зев куғ походјас мі төдлім.
 Оз вунөд сїјөс менам сағ,
 Кығ врагјасөс мі вөтлім.

У Ж Т Ö М М О Р Т

(Роч серті).

Төв. Сімеөд пемыд бвлавылын
 Скөр көзид швачкө, гөгөгөр кың...
 Јоган четчіс вольпас вьлыс.
 Сөд пемыд воші, бьғөө щың.

Јоган петіс бвлавылө.
 Лым чірјөн ворсө төлыс бан.
 Асбөреа гөтырысыс кылө
 Зев нора корөм:—Јоган!

—Вај бергөдчы те пыр-жө бөрлан!—
 Јоган бөрө еін ез чөвт.
 Пың куртчіс. Мөдөдчіс кар шөрлан,
 Кығ плөтыс дојмөм муғөм вөв.

Кар Берлін вугралө-на вөлі...
 Друг кыліс чорыд лыјөм шы.
 Мөд лыјөм влө нуіс төлыс...
 Кар шөрын кыптіс лыжеан гы.

Быд боксаң чорыд лыјеөм кылө,
 Кығ гөжеа зерігөн јон гым.
 Јоє пула улчјасын ылө...
 Кар шөрын гөгөр лоі щың.

Јоган мунө... Сөлөм јөктө:
 Лок врагјас вьлө кыптө скөр.
 Тағ ужтөм морттө олөм шөктө
 Јон коєөн бөстны карјас шөр.

Шүтсманјас*) баррікада пасө
 Свічөчөн резөны куғ вој.
 Со, асјавыв-нын індіс часі...
 Баррікада дорын уна шој.

Јоган мунө... Лыјеөм корө,—
 Јон тышкыс бурещ мунө тан.
 Барікада вьлө, мөд морт дорө
 Сек повтөг водіс Јоган.

—Јорт, ацан: вынным міјан бырі,
 Збојлунтө шыбыт.—шүіс дөд.
 Војскади карса улч тырі...
 Јоган скөрыс шүіс:—Мед!

Со, кулөм мортлыс бөстіс сїјө
 Пым пішцаң... Кыліс лыјөм шы:
 Јоє пула офітсерөс вїјө...
 Салдатјас пөвсын кыптө гы.

Јоган гөгөр пула ылө.
 Патроныс бырі, абу јорт.
 Пыр каіс барікада вьлө...
 Медбөрын уеі ужтөм морт.

Кар бердын, ыңыд завод бокын,
 Көн шыглун јірө јөзөс пыр.
 Том гөтыр Јоганлөн шоғың,—
 Відчыіс верөссө зев дыр.

— Јоган, менам муса јортөј,
 Бөр лок те,—шөпкөдө кос пар.
 Јоган оз лок, коліс гөртеө...
 Тағ сїјөс воштіс Берлін кар.

*) Пөлітсејскөјјас.

Сыктывкар мај 1-öд лунö!

Очерк Виль Пашлөн.

Мај 1 лун. 3 час асыв. Унъялые кыла гораа былöм:

...„Так пусть-же красная
Сжимает властно,
Свой штык мозолистой рукой.
И все должны мы,
Неудержимо
Идти в последний смертный бой!..“

Чорыда кучкалöны öпшэнасјасö былöмөн кывјас. Четчыштэ уғанине: куз гезјөн, топыд стројөн (300 морсајас) муноны краснöй площадауан сыктывкарса ужалые јöz. Тајö комсомолса шленјас. Налөн вöлöма тревога. Најö петкөдлісны ассыныс даелунсö СССР-öс дорјöмын... Сылöмыс пыр öтарö назміс, сöмын Краснöй площада вывсаан бөрја кывјасыс-нын кылісны:

...„неудержимо
Идти в последний смертный бой!..“

* * *

Со лыда плагөн пастасöма Сыктывкар. Быд керка етенын лозунгјас, портретјас, плакатјас. Став еöлöмнад казалан тајö лунсö. Јонжыка мөвпавеö мунöм куз тужылые, возö олöм јылые. Уна мільон ужа-

лые јöзлөн талун вірыс терыбжыка ветлö сөнјасöдыс, јонжыка тшкө еöлöмыс.

Талун мај 1 лун.

Быд улч вежöссаан петöны Краснöй площада былö Сыктывкарса ужалые јöz. Јур веетаныс дöлалöны гөрд плагјас, збој лозунгјасөн: „Рімскöй папа ершасöм вылö — чорзöдам СССР-öс дорјöм“; „Нöль воён тыртам вйт воеа план“; „Кылöдам став вөр“; „Коллективизатсіја пыр—соцсализмлаан“; „Отсалам ставмувывса революционерјаслы. Быдөн МОИР-ö“.

Кар паета јургöны сыланкывјас:

...„Сами набьем мы патроны,
К ружьям привинтим штыки“...—

сылöны öчи помсаан;

...„Смело мы в бой пойдем
За власть советов“...

вежöнасö мöдар боксаан мöд сыланкыв;

...„Мы молодая гвардия
Рабочих и крестьян“...

лајкјалö сынöдын том јöзлөн боевöй былöм...

Кыпыд, кыпыд еöлöмыдылы.. Ыжыдгыөн локтöны Краснöй площада былö стро-

җөн колоннајас. Оҗи гөрөдөн јитчөма бы-
дөйлөн еөлөмныс.

— Смірно!..

Локтіс парадөн командуйтыс. Воінскөј
частса команіір сылы еетіс рапорт.

12 час лун. Воісны парад прімітыс
представітељјас да гарнізонса нацалык.
Најө чөлөмалысны воінскөј частјасөс да
оргалызатсіјјасөс. Најө чөлөмалөм вылө
чорыда јургө колоннајаслөн „ура“ гөр-
зөм. Воеіс мітінг...

— Ставмывывса пролетаріат чорыда
лөсөдчіс мај 1 лун кежлө петкөдлыны ас-
еыныс вынөсө,—вісталө ВКП (б) Горкомса
секретар Ејлер јорт мітінг востігөн.—Мө-
дарсаң — ставмывывса капіталістјас да
налы отсаеыејас лөсөдчөны талун пөдты-
ны вір пыщкө бывла вылө петөм ужалыс
јөзөс. Мезмөм ужалыс јөз талун кыс-күө
ставмывывса ужалыс јөзкөд петісны пет-
көдлыны асеыныс вынөсө. Сіјө выныс кор-
кө пүткылтас капіталөс подувсаыныс да
ставмывас кыпөдас вір рөма гөрд знамја!

ВКП (б) Обкомсаң вісталө чөлөм Ко-
легов јорт.

— Оні ставмывывса капіталіст госу-
дарствојасын економіческөј крізіс јөемө,—
вісталө сіјө.—Классөвөј тыш капітал да
рбочөј класс костын паскалө. Капіталіст

государствојасын өні кығ миллион лыда
уҗтөм рбочөј. Најө, өтвылыс став ужа-
лыс јөзыскөд, мунөны ставмывывса рево-
лутсіјалан. Мі течам сотсіалізм. Віт во-
са план тыртам нөл воөн. Чорыда вер-
масам Ленин партија тујвчыс вежөдлыс-
јаскөд, шатласеыејаскөд, натсіонал-шові-
нізмкөд.

Мед паскалас ставмывывса револут-
сіја!

Воэө—сотсіалізмлан!..

Көлегов јортөс вежө Обісполкомса
председател Тараканов јорт:

— Мі пөшта-на ыжыдзык өдөн бөст-
чам течны сотсіалізм. Таво кылөдам став
вөрсө! Бура нүөдам гөран-көзән кампан-
нө. Коллектівізатсіја—ыжыд восков сот-
сіалізм течөмын, ставмывывса револутсіја
мунөмын. Чорзөдам кулакјаскөд верма-
сөм. Коллектівізатсіја нүөдөмөн бырөдам
кулакјасөс кығ классөс.

Течам Выл Војвыв*.

Көлан арнас прызывајтчөм гөрдарме-
ејас талун сетөны торжественнөј көсјы-
өбм.

...,Я сын трудового народа, гражда-
нин Союза Советских Социалистических
Республик, обязуюсь по первому зову
Рабочего и Крестьянского правительст-

ва встать на защиту первого в мире социалистического отечества“...

...„Обязуюсь не щадить ни себя, ни своей жизни за дело трудящихся всего мира, за дело социализма“...

Гөрдармејечјасөн көсјысан тајо кывјасеыс тіралоны ставмуыввса капиталистјас...

— Ставмуыввса Октабр вөсна—ура!— шыбытöны чукөстчөм трибуна вывсаң.

— Урра! урра! урра!—поткөдiс сынөдсө ноль сурс јөзлөн горбөмыс. Рытыв вөјтөв ылөч нуiс тајо вына кывјассө да музыкайн најөс вевтөм шысө...

* * *

Трибуна вожд, музыка ворсөм улын, муноны стрөјөн гөрдармејечјас, робочөј-

јас, комсомолечјас, велөдчыјас, пионерјас, профсоюзныкјас.

Трибуна вывсаң представителјас којоны еблөмтө өзтана лозунгјас. Налы воча колоннајасеаң јургө чорыд „ура“.

Торжественнөј марш помаеiс. Демонстрацiја колонна нужалис Краснөј плөщадсаң калаңча дiнөз.

Сурс лыда јөз петкөдлiсны талун асыныс даелунсө социализм течөмын, СССР-өс дорјөмын, ставмуыввса революцiја кежлө дөбөчөмын.

Тайкјалө сынөдын збоја еылөм, зумыда тувчалоны коқјас, јөктөмөн шпоргөны илагјас, гораа ворсө музыка.

Талун мај 1 лун.

Выл Паш.

Сыктывкар.

Кыскам комі художествоа літэратураёс націонал - шовінізма нурыг

Комі художествоа кыв пыр котыртам став комі ужалыг
јозёс социализм течём выло!

ВКП(б) Областувса Комітетлөн да Областувса Контрольнөй Коміссіјалөн өтув-
ја пленум шуис: национал-шовінізм — вес-
кыдыв кижмөлөн петасыс өнја кад кед-
лө політикаын медыжыд опасност. Наці-
онал-шовінізм — кулакјаслөн ідеологіја,
сүвтис социализм стрөйтөмлы туж вомөн.
Социализм медеагырыс течан учасокјас
вылын (вөрлеждөм, промышленност, сиктса
овмөс кыпөдөм) национал-шовінізма полі-
тика вөчис уна омөлтөрдјас.

Комі художествоа літературалы сіз-жө
уна омөлтөр вөчис национал-шовінізм.
Колө вескыда шуны, мыј өнөз-на комі ху-
дожествоа літэратура ез вермы петны
национал-шовінізм пленыс. Оз ло, пөжа-
луј, нїөчї комї гіжыс, кодї ескө вөлі бур
пролетариат нога гіжысөн, кодї ескө ез
шыбөлтчы национал-шовінізмлаң.

Ферт, оз поз шуны, мыј став комї гі-
жысјас гіжлісны сөмын национал-шовінізма
гіжөдјас. Тацөм шуөм оз ло вескыд. Ко-
мї художествоа літератураын емөс проле-
тариат нога гіжөдјас, бур гіжөдјас. Наяө
сетісны зев ыжыд отсөг кыпөдчыны комї
ужалыс јөзлы.

Сөмын уна гіжөдјасыс зев јона кылө
национал-шовінізма дук.

Комі літэратураын вөлі тацөм лозунг:
„комї јөзлы — комї кыв“ (став комї јөз-
лы!). Пөшгї сещөм-жө лозунгјас сөтліс
Фереваннөјса поп д. Попов. Бөрчї өткы-
мын коммунистјас (Сельванов да мукөд)
дажө поддөрживајтисны. Лозунг сіјө вөлі:
„комї јөзлы — комї му“.

Кытчө он бергөдчы, сетчө і пасјөма
міјан комї літэратураын: комїјаслы —
комї му, і парма, і озырлун — ставыс!

Комілыс — ставсө комїјаслы! Чукөрт-
існы кушөдмкө самобытнөй комї култура!
Ідеализирүјтисны комї буржуазнөй да мел-
кобуржуазнөй важ учонөјасөс, шуам Жа-
ковөс, Г. Г. Лыткінөс да с. в. Вөлі опре-
делөнтнөй национал-шовіністическөй пере-
оценка. Комї национал-шовінізмөн ув-
лекајтисны Фереваннөјса поесаң Селва-
новөз. А сетчө көстас сурї уна і комї
гіжыс.

Комї јөз, комї олөм, комї му, комї
парма, комї кыв да с. в. — тајө кывјассө
унжык гіжөдын шөтөма кытчө колө і кыт-
чө оз ков.

Зев таланта гіжысјас, Ілъя Вас көт
шуам, зев мичаа тунјөдлісны:

„Вїца ов, комї му, вїца ов, чужан му!
Вїца ов, асылөн медвоцда југөрыс!
Вїца ов, парма і вөр!
Вїца ов, тундра і көр!
Вїца ов, зїрдалан шөндї!
Вїца ов, выльме-выль олөм!
Вїца ов, пом-нї дор муным!
Вїца ов, воцө мї мунам!..“

Сөсөса воцө:

„Олан-жө вылан,
Јөнөжлөн лөз,
Комї му вылын
Став комї јөз!“

(„Муноны“ поемаыс).

„Став комї јөз!“ — ез случајнө
пет Ілъя Вас перө јылыс.

Став общөствөса јавленнөјаслы ем ас-
ланыс законјас. Сїјө законыс лөб — про-

летаріат революціакөд өтпөщ гартчис носні націјааслөн мелкөй буржуазія интеллигенція. Комі јөз пыцкын Октабр революція кежлө пролетаріат пөштө ез вөв. Комі пролетаріат сөмын өні чужө. Торја өтрадјас комі пролетаріатлөн дуные дунө содөны. Мелкөй буржуазія дуные дунө лоө өтдортөма карын—робочөјјасөн, а еіктјасын — колхознікјасөн. Націонал-шовінізм под куча лоө чорыда кучкөма.

Комі носні буржуазія зіліс комі буржуазној націонализмлаң. Зіліс өтдортчыны СССР робочөй класс діныс, ставмуывса революція діныс. Комі носні буржуазія, комі интеллигенція комі зев дөвөлен революціадн. Сіјө сетіс комі ужалые јөзлы вөла, сетіс автономіја.

А мыј лоө воөд, мыј колө і воөд пөлтны ставмуывса революція—комі буржуазіјалы, комі важ интеллигенціјалы вөлі вескөд. Меыжыд торјис: мең „гажажык комі јөз оласны“! А ставмуывса революціјас мјанлы оз ковны, классөвөј тышјас мјан абуөе, өд „став комі јөзыс өткөд“! Комі му став комі јөзлы өткөд! Комі кыв став комі јөзлы сің-жө өткөд!

Комі художествоа література, важ интеллигенція кырымын „вераөн і правдөн“ елужітіс комі буржуазіјалы, комі кулаклы. Міча художествоа кыв сајын комі јөз јылыс „вообщө“ вөлі дөбеасө комі буржуазія, комі кулак.

Өткымын публицистјас, шуам Којушев, „Јөз кост оласноғ“ нігаын, вескыда гіжөны, мыј комі јөз пыцкын кулакјас абуөе.

Нюбдіна Віттор өні гіжіс водевіл формаөн „Рытја“ німа пјеса. Кулакјасө Віттор прізнајтө. Емөс-пө, даңе раскулачөтөма. Сөмын куцөм кулакөс сіјө петкөдлө? Раммөм, бөрдые кулакөс. Комі областын вөлөм-кө даңе раскулачөтөм кулакыс раммөма! Олөмыс-өд петкөдлө, мыј кулак — зев лок враг. Комі кулак ез і думышитлы раммыны.

Кытчө тајө шуөмјасыс, комі кулак раммөм јылыс, нуөдөны, мыј тајө вісталөны? Даңе зев гырыс комі гіжыејас, — кыці Віттор, куммуністјас объектівнөја еылөны націонал-шовіністјаслы, кулакјаслы кывыв. „Рытја“ пјеса вермө не чорчөдны, а сөмын лічөдны классөвөј тышсө кулакјаскөд. А классөвөј тыш лічөдөм өнїја кадө вескыда нуөдө націонал-шовінізмлаң, оппортунізм нурө. Тајө быт ковмас Вітторлы гөгөрвоны да мукөд выл

гіжөдјасын чорыда нуөдны классөвөј тышыс вічсө.

Комі художествоа література еурі сецөм націонал-шовінізма нурө, мыј уна гезјөн лоө сіјөс кыскыны пролетаріат нога літаратура туж вылө. І медеа бур гезјыс лоө чорыд, біја аскрітіка комі гіжыејас пөвөын, комі ужалые лыддыејасань. Сөмын біја аскрітіка ныр позас комі художествоа літератураөс вескөдны пролетаріат культура віч улө.

Колө өні-жө кутчөсны вылпөв дөнајавны ставсө, мыј петөма комі художествоа літератураны. Отдортны сее націонал-шовінізма гіжөдјасө, кыці социализм течөмлы лок вөчантор. Колө кыпөдны ставсө, мыј лөзөма пролетаріат нога культура пөдвылын.

Тырмас заңмајтчыны націонал-шовінізма ыланторјасөн! Тырмас кучала і настала мөвкөдлыны комі јөз јылыс, комі му јылыс да с. в! Локтіс выл эпоха: қкөз капитализм элементјасө бырөдан кад. Колө мобілізүйтны став гөл да шөркөдөма крестанаөс комі кулаклы, став СССР-са кулакјаслы да буржуазія мылөсјаслы паньд.

Комі гіжыејас! Комі художествоа кыв ныр кутчыелөј активнөја дорны социализм! Классөвөј тыш мең гөрд вічөн прөјдітас быд тіјан кывын, быд гіжөдын.

Тіма Вен, Ілла Вае, мукөдјас! Мыјла ті лаңтінныд тајө ыжыд эпохаө! Ошыб-кајасыс повны оз ков. Ошыбкајас позө бырөдны бөјевөј, революціоннөј уцөн. Уж тіјанөс відчысө. Комі батрак, комі гөл да шөркөдөма крестана відчөсөны тіјансань выл, міча гіжөдјас социализм течөм јылыс, социализм течөм дор. Кыштө Выл Вөјвылын выл промышленноет, чужө комі пролетаріат. Мыјла, комі гіжыејас, лаңтөдчінныд, онө шыкөдчөј міча кывбурјасөн, поемајасөн, віетјасөн?

Выл олөм чорыда тіјанөс јуалө: көдкөд ті көсјанныд воөд мунны? Лөбө выл олөмкөд өтвылыс, лөбө олөмыс тіјанөс тал лас і вөчас нінөмө. Бөрјөј, көјмөд тор нінөм абу сетөма.

Комі художествоа література ез-на бергөдчы социализм течөмлаң. Література вісө націонал-шовінізмөн. Став пролетаріат нога общественноетлы колө отавны комі художествоа літературалы сувтны көк вылө.

Онја кадö коми художествоа литератyра выль уеöны ыжыд могяс, возда војас ерті гырыежык задачајас. СССР робочöј класс, сiр-жö і коми ужалыејас, нырiсны реконструкция кадö.

„Комі пармаын“ регыд вот-вот кутас тутјöдлыны паравоз — кöрт вöв. Гораа кутасны шуглавыны заводјаслөн еіренајас.

„Комі мујасын“ кутасны гыны уна парокöдјас, моторкајас. „Комі сынöдсö, коми јенежсö“ кутiс-нын нöвјöн моз вундыны лебалам машіна.

Сiктјасын вöчсö вöвлытöм тор. Кыптö öтyвја овмöс. Тамалö, бырö кулак овмöс. Öзыр морт, купеч колö мојдан кывјын і сiјс регыд оз кутны гöгöрвоны пионерјас. Мiллон кер да шпал кутас вакуза мунны Кардорö, кöрттyј куза Москyалам. Вежеö немöвöјја уклады став олöмлөн. Коми гыжыејас оз вермыны сулавны тајö ыжыд ужјас бокын.

Комі гыжыејаслы јое, југыд перöбн колö чукавыны мiча, шылыд коми кыв ныр став коми ужалые јöзöс социализм олöм течöм выльö

Колö петкöдны выль гыжыејасöс коми ужалые јöз пöвсые, колö најöс велöдны. Коми гыжыејаслы колö мунны выль заводјас стрöитан iнјасö, колхозјасö, вöрлезан iнјасö!

Комі гыжыејас, том і пöрыс, важ і том гыжыс, — ставöн социализм течам фронт выльö!

Путкылттам национал-шовинизм кулакјаслыс мöвпсö!

Художествоа кыв ныр котыртам став коми ужалые јöзöс социализм течöм выльö.

Вöчам ыжыд, јон пролетаріат нога художествоа коми литератyра.

II ст. школа Сыктывкарын.

І Оботуров.

Њобдінса Вітторлөн пјеса „Рытја“ — вескыдвыв кежыгјаслөн пјеса

Колхозјас течөм жылые да сјјө подвылын кулакјасөс, кызгјеклассөс, бырөдөм жылые öткымын комі гјжыејас шыөдчисны торја гјжөдјасөн.

Колхозјас течөм жылые — тема зев ыжыд і позө, да-і колө, жужыджыка (пыдыжыка) сы жылые гјжны. Сіктјасын звоадітчыіс вужеаныс сіктса олөмсө пазөдые револүція. Паскалө колхозјас течөм гөгөр чорыд кое. Кулакјас став вынсө, став асыныс мөвнсө пуктөны медым падмөдны колхозјас течөм. Шөркөддем кресғана кутісны ыжыд массаөн пырны колхозјасө. Сіктын вөчөсө немнас вөвлытөм, ыжыд тор, німыс сьлөн — социализм.

Комі гјжыејас оз вермыны колны бокын колхозјас течөмын. Быд комі гјжыелы колө кутчіены гјжны колхоз течөм жылые. Мед быд гјжые бөрјас, кущөм формаөн буржык петкөдлыны тајө ыжыд эпохасө. Оз поз шупы, мыгј колө гјжны, шуам, сөмын драмајас. Колө гјжны быдсама форманас, гјжые аслас вын сергі, мөвн сергі должен формасө ачыс бөрјыны. Мед важнөј торјыс тани лөб не форма, а пыщкөсса гјжөмыс, содержаннөыс. Содержаннөыс-кө лөб омбл, торкеас і формаыс, көт кущөм бура, мічаа ез вөв ескө сјјө гјжөма.

Содержаннө боксааныс комі пролетаріат нога критикалы і колө віжөдлыны быд произведөннө вылө. Маркеизм мјжансө велөдө, мыгј содержаннөлы подчїнайтчө формаыс. І тајө тезісыс уна раз-нн вөлі проверітома практика вылын і лөб венчїтөм (беспорным) тезісөн.

Колхозјас течөм жылые комі художествоа быд кыв імеітө зев ыжыд значеннө. Колхозјас течөм — онја дум быд гөлда шөркөддем кресғанилөн.

Колхозјас жылые быд кыв зев чорыда өні імө быд жүрө. Колхозјас течөм абу абстракція, сјјө быд лунја практика. Колхозјас течөмын, кызі і быд вылторјын, ем зев уна нелүчкіјас. Быд колхозчык, быд сіктса ужалыс думајтө, кызі ескө омблторјасө, нелүчкіјасө, „шугравыв“ кусыңјасөсө бырөдны. Сы понда комі художествоа кыв вылө, колхозјас жылые гјжөдјас вылө — усө зев ыжыд ответственност. Быд гјжөдын колө нуөдсы кезлытөг, правільнөј, Ленин установка. Тајө ответственностө колө чувствуйтны став гјжыејаслы, кодјас көсјөны не прөста мыгјкө гјжны, а збылыс отсавны јонмөдны колхозјасөсө, мыгјчөдлыны колхозјаслые југыд тусө.

Њобдінса Віттор правільнө вөчис, мыгј медвоцда гјжыејаскөд өтщөц гјжис пјеса

„Рытја“, водевил формаа. Ми огө кутөј тајо гижөдсө чорыда видлавны форма боксаан. Сіјө коркө поэас видлыны мод звук. Колө виçодлыны „Рытја“ вылө медвоç содержаннө, установка боксааныс. Колө виçодлыны, колхозјас течөмсө тајө воçө јөткөс, либө торкас.

Колө веекыда шуны, Нобдинса Виттор аслас задачаон ез справитчы. „Рытја“ — пјеса лоі вывти ладтөм, неудачној. „Рытја“ пјеса нуөдө идеологјасө веекыдывв кезыејаслыс.

Нобдинса Виттор теш фөрмаон петкөдлө „Рытја“—ын онја кулакјаслыс да попјаслыс наступленнөјассө, олөмсө. Кыçи сіјө петкөдлө?

Нобдинса Витторлөн кулак бөрдө:

„Шонди бапөј олөмөј да
Важ олөмөј, важ гажөј.
Важ олөмөј, важ гажөј да,
Кулак кад коллалөмөј...
...Мјан олөм зүгеөма да!
Ок-ок ок-ок, олөмөј!
Ок-ок ок-ок, олөмөј да
Пөслөднөј кад коллөмөј!“

Кулак бөрдө! Онја кадөз бид ектса ужалыс, бид гол да шөркөдөма крестанін, колхозчык ез-на адçыв бөрдөс кулакөс. Кулак-кө бөрдө, значит сіјө ассө лыддө вынтөмөн-нын, сіјө мјрчө-нын сөветвласт полігикаон. І збылыс пјеса помын кулакјас да попјас пывеөны пывеанын і асеыныс кулак да поп најтсө, Нобдинса Виттор сертї, вуштөны, мед став дукыс мынас і најөлы поэас пырны колхозö. Вот другө куцөм артмө идиллыја, Нобдинса Виттор сертї! Кулакјас да попјас признајтөны асеыныс лок олөмсө, чөвтчөны сыыс, мунөны пывеыны мед најтыс мынас, і став еөлөмнас радлөны пырны колхозö, да нөшта не куцөмкө төваріществоө, а веекыда коммунаө!

Лыддыс, виçодыс воçө сувтө не сецөм кулак, куцөм сіјө ем олөмас, куцөмөс ерд вылө петкөдлөны суд да прокуратура. Лыддыс, либө виçодыс вермас дивутчыны Нобдинса Витторлыс „Рытја“ виçөдөм бөын: „Со тај кулакыд раммөма, вөзжысө колхозö! Вөлөмкө коммунист партеја, ни Молотов јорт абу правөс, кор најө шуөны: „кулак онја кадө медлок враг“.

Бөрја картинаас кулак да поп пывеыс-јаслыс еекө комсомолечјас і шуөны: көт сесеа мысөј, соровно колхозад огө бое-төј“. Сөмын тајө кывјасыс нөгөі абу убе-

дительнөј. Кулак-кө раммис да не сөмын раммис! Кулакјас да попјас признајтисны, сіңи петкөдлө Нобдинса Виттор, асеыныс лок ужсө і көсөјөны пырны коммунаө, кулак-кө абу-нын лутөј враг, мыла сіјөс оз поэ збылыс бөстны колхозö? Тацөм вопрөс сетө аслыс виçодыс. І виçодылы Нобдинса Витторлөн немтор өтвеитны. Немтор өтвеитны сы понда, мыј став сурөсыс „Рытјалөн“ кулакјасөс петкөдлө не олөм сертї.

Нобдинса Витторлы, сің-жө і мукөд гижысјаслы, колө чорыда төдны: „Коді—көдөс?“ (Кто—кого?) — тајө вопрөсыс олөмыс ез-на быр. Сіктын мунө јон көс социализм-да капитализм элементјас көстын. Социализма элементјас ектса олөмын бид шаг бөстөны бөјөн кулаккөд. Молотов і сің-жө став коммунист партеја правөс, мыј кулак онја кадө, мед лок, мед лутөј враг. І абу правөс веекыдывв кезыејас, кодјас шуөны: „кулак врастает в социализм“.

Раммөм, мјрчөм кулакөс, асеыс најтсө вуштыс попөс вермас адçыны сөмын веекыдывв кезыс, либө обыватель, коді колхозјас вөчөмын сулалө бөкын і колхоз течан бі пурјас ез сурлы. Сы понда „Рытја“ пјеса сетө виçодылы, лыддылы партејалы паныда установка кулак јылыс.

Бид комі гижылы, сің-жө серт і Нобдинса Витторлы, колі мытчөдлыны не раммөм кулакөс да попөс, а сецөм, куцөм ем олөмын—лутөј врагөс. Коді лыддө газетјас сіјө төдө, мыј Мылдинын кулак пуртсө воропөчыс сујис гол крестанінлы морөсас. Прөндорын кулакјас шулисны: бид колхозчык сулалө сөмын 25 ур, пуладон. Керчөмјаса кулакјас лөгсө пыдө сујөмаде, видчысөны переворот. Тебраса кулакјас грөчитчөны вины колхозчыкјасөс.

Тацөм фактјассө поэө комі олөмыс бөстны мыјда колө. Мытчөдлөны-ө најө, мыј комі кулак раммис да мунө пывеанө вуштыны кулак најтсө? Коді шуө — кулак раммис, сіјө личөдө гол да шөркөдөма крестаналыс вынсө кулакјаскөд тышкасөм вылө, сіјө нуөдө виçсө веекыдывв кезыејаслыс.

Национал-шовинизма полігика воçа парејнөј руководствөдөн сіјөн і вөлі петкөдөма ерд вылө, мыј ектјасын ез вөв котыртөма батракјасөс да гол крестанаде кулакјаслы паныд. Национал-шви-

нистјас, правда, ез шуны, мыј комі кулак раммы, сы понда оз ков котырны гӧль крестанаӧс. Национал-шовинистјас ез лыдыныны комі кулакӧс серјозној паныда вынон. Сы понда најӧ ез і зільны гӧль крестанаӧс котырны кулакјаслы паныд.

Њобдинса Віттор мӧд боксаӧн мытчӧдлӧ кулакјасӧс, а локтӧ ӧџи выводӧ национал-шовинистјаскӧд: кулак вынтӧм, оз ков сыкӧд косасны.

Њобдинса Вітторлӧн раммӧм кулак. А кулак-кӧ раммӧма, кослы-жӧ паныд котырны гӧль крестанаӧс? Огӧ-жӧ-ӧд раммӧм кулакјасӧс релјас вылӧ ӧшӧдлӧј? Артмӧ сӧз-жӧ, кычӧ і национал-шовинистјаслӧн: кулакјаслы паныд оз ков котырны гӧль да шӧркӧддем крестанаӧс.

Ме ог кӧсјы шуны, мыј Њобдинса Віттор сознательнӧ ја кӧсјис личӧдны тышсӧ кулакјаскӧд. Ме сӧзі ог думайт, но објективнӧја артмӧ, мыј пјеса „Рытја“ чуксалӧ виӧддыеӧс, лыдыдыеӧс личӧдны тышкасӧмсӧ кулакјаскӧд. Сы понда „Рытја“ пјеса ӧнја гӧждӧдӧн оз поӧ рекомендуйтны сӧктјаслы сувтӧдны сцена вылын.

Кушӧм впечатленьӧ пјеса колӧ виӧдые вылӧ? КАПП-са шленјас вӧчисны торја собранӧ вылын оценка „Рытја“ пјесалы. Став шленјаслӧн лоі сецӧм мненьнӧ: пјесаын петкӧдлӧм кулак вызывајтӧ виӧддыесаӧн жала настроеньнӧ. Пеіхологіја боксаӧн пјесалӧн тајӧ медомӧлтор. Јеселӧкӧ мӧ шуам, мыј кулак медеа лок враг, то быд гӧжыелы колӧ зільны кулакјасӧс петкӧдны ужалыејас воӧын сӧзі, мед ескӧ быд виӧддыелӧн, быд лыд-

дыелӧн вӧлі желанӧ — кулакӧс талавны, кыч лок гагӧс, бур олӧм ӧггыеӧс.

Медыжыд достоинствоис пјесалӧн і быд художествоа гӧждӧдлӧн сек, кор сӧјӧ мобілизуйтӧ ужалые јӧзӧс бырӧдны кулакјасӧс, став капиталізм элементјасӧс. Тајӧ тор Њобдинса Віттор пјесаын абу. Пјеса оз мобілизуйт ужалые крестанаӧс кулакјаслы паныд. Тајӧ медомӧлтор пјесалӧн содерјажанӧ боксаӧн.

Коркӧ Плеханов гӧкліс: „Когда талантливый художник вдохновляется ошибочной идеей, тогда он портит свое собственное произведение“. Тајӧ кывјасыс зев јона инмӧ Њобдинса Віттор „Рытја“ пјесалы. Инмӧ сы понда мыј Віттор бестис идејасӧ веекыдыв, кежыејаслые, партијалы паныд идејаас.

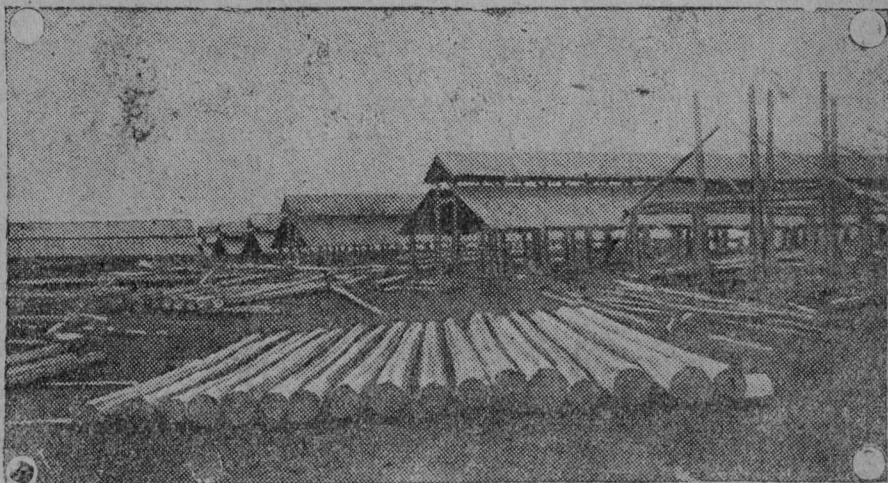
Ошыбкаа идеја, мыј кулак раммӧма і сӧлӧмеа локтӧ колхозӧ, шыкӧдіс став пјесасӧ ӧікӧз. Форма боксаӧныс абу омӧл пјеса, лоі туйтӧм содерјажанӧ боксаӧн.

Мӧ думайтам, мыј Њобдинса Віттор признајтас ассыс оппортунизма ӧшыбкасӧ, вышӧв вејас сурӧссӧ пјесалые, лыбӧ гӧжас ӧік выл пјеса.

Ме ногӧн „Рытја“ пјесаын Савин попјасӧс петкӧдіс сӧз-жӧ не ӧнја олӧмье. І сӧз-жӧ абу вернӧ, мыј попјас ӧвтӧчӧны асланыс лок уӧдые і зільӧны пырны колхозјасӧ. Думайтам, мыј кодкӧ комі гӧжыејасые, гашко-і ачыс Њобдинса Віттор, петкӧдласны попјаслыс ӧнја тӧпсӧ.

Чуксала ставӧс, кодјас виӧдлісны Сыктивкарса театрын пјеса „Рытја“, гӧжны ассыныс отзыв.

Кіріпч вӧчан завод.

„Рытја“ идеология боксаң абу шогмана

Ізјур Иван

Совет Сојузын овмөс кыпөдөмын ву-
жым реконструктеја кадө. Овмөс кыпөдан
вітвөса планлыы медвоzza жүкөдјассө олө-
мө пөртөм петкөдлө — ми земледельческөј
странасаң заводітім вужны промышлен-
нөјө. Сің-жө і Коми областын заводітис
промышленнөј револүтеја: көрттүј стрө-
ітны заводітөм, автомобилнөј шоссе вө-
чөм, выл лесзаводјас да мукөд заводјас
стрөітөм. Заводітис і вежыны візму
ужалөм: өтка, посні крестана овмөсјас-
саң — гырыс, өтүвја овмөсјасө вужөм.

Тайөјаскөд шөң колі вежыны і коми
художествоа літературалы: кызі тематика
боксаңы (содержаніө боксаңыс), сің-жө
і етіл боксаңыс.

Та боксаң-кө віçөдлан, лөө вескыда
шуны—коми література выл могјас олөмө
пөртны ез ло дае, коми літератураөс ре-
конструктеја кадыс сүіс лөөдчытөмөн,
зев бөрө колі олөмөс. Сені промышлен-
нөј револүтејалөн дукуыс (реконструктеја
кадө вужөмыс) оз-на төдчы. Сің-жө і
коллективизатејаыд.

Комі художествоа література сы вөс-
на өні переживатө зев жүжкыд крізіс.
Тайө јона-нын кутіс төдчыны бөрја кад-
нас.

Важжык гіжысјаслөн бөрја гіжөдјасыс
петкөдлө—міјан КАПП-са шленјас өнөz-
на ез вермыны сетны өніја кад петкөдла-
на гіжөд. Мукөдыс весіг çікөz гіжөмыс
дүгдісны (Тіма-Вең, Колегов, Ілла Вае,
Біја Огыр).

Нөбдіна Віторлөн бөрја гіжөдјасыс
(„Знаменнө“, „Парма ныв“) петкөдлөны
сылыс олөмөс колөмсө-жө. Бөстам көт
сылыс „Парма ныв“ ворсанторсө. Мыј
сіјө сені көсјөма петкөдлыны? Коми ныв-
бабалыс културалаң, общественнөј ужал-
матыөмсө. Со-пө-өд кушөмеаң кытчөz

Клавдыс (ворсанторјас геројыс) воіс.
Куш делегаткаалөмыд да мам діныд вер-
рөссө вөтлөмыд өнітө еца-нын. Пјеса сер-
тыс-өд еіктас коллективизатеја мунө. Віт-
тор ногөн-кө, „Парма ныв“ пјеса серты-
ыс вөчан быд еіктө женөтдел — еіктыд
соцсализмад во-мөдөн „вужас“.

Өні Нөбдіна Вітор гіжис выл вор-
сантор—„Рытја“. Сіјө — квајт картинаа,
„өніја оландыра“ теш (водевіл). Форма
сертыс сіјө комиад выл-на. Ворсігөн за-
навес оз тупкысөв, костјасас нуөдысјас
(ведущие) сылігтырји стсенасө кыç колө
лөөдөны.

Нөбдіна Вітор тешыслы воçкыв пөд-
ді гіжө: „дорыв өтүтчан подүлө сүвтө-
мөн еіктјасын мунө кулакјасөс, кыç клас-
сөс, бырөдөм. Кулакјаслыс овмөсјасө рө-
çөны (раскулачиватөны). Сіктјасын та
понда мунө классөвөј тыш (татыс төдчө—
Вітор оз гөгөрво весіг мыјла еіктын
классөвөј тышыс мунө. I. I.). Сөмын ку-
лакјас төдөны: вермае көт ен — налөн
олөм пүткылтчас, класс бырас. Медым
кыçкө-мыкө немшоннысө колмалыштыны,
најө корысөны кушөм сурө тујјас, уж-
јас“...

„Ташөм олөмсө кулакјаслыс
да поп-факјаслыс і петкөдлө
серавлөмөн тайө ворсанторјыс“,
—помалө Нөбдіна Вітор.

Сурөсыс ворсанторјыслөн жеңыдіка
ташөм: вөчөөмыс мунө дорыв коллекти-
визатеја мунөм рајонын. Кык кулакөс
раскулачитөмаөе, најө аслыныс „кор-
өоны“ туж бөррөм сорөн. Сіјө-жө
еіктас кык вічкө піыс өтө вічкөсө тупкө-
маөе. Кык попыс өтө вічкөын служітөны,
венçөны мөда-мөдныскөд көлөкөлыча да
факөн вөсна. Кулакјас пырасны стө-
рөжјасө попјаслы. Сөмын і сіјө вічкотө

тупкасны. Колёны вичкотёмбе. Кулакјас, попјас да налён гётырјас јона мысёём бёрын мунёны пырны колхозё.

— Мунам, Саватеј! Ставным ётилаын мунам, ёпи-ёд ми бытёё ёти семја. Аски наградитам колхозё — бёрја кывјасые кулак Изоеимлён.

— Аски премудроет лоас. Утро-пё вёчера мудреённёёё, — помалё Закар, вичко стёрёж.

Бөрвылас петёны нуёдыејас да сылёны:

„Колхоз динё
Онё инё —
Сетчё пёдса тижан туй!“

Со і ставис!

Тажё Нобдинса Виттор погон — классёвёј врагёс ерд вылё петкёдём.

Ме-пё-ёд гижі кокниёик подула теш, водёвил, — шуё Виттор, — кые-нё сетчё уна торёё сујан. Тажё-пё-ёд абу трагедіја.

Тажё, дерт, абу трагедіја — ми сійёс тёдам-жё. Сёмын-ёд тешид кык пёлёс колё лоны: ёти-кё — классёвёј враг вылын теш (кулакјас, непманјас, бјурократјас вылын), мёд-кё — асланым ужын лёём нелучкиторјас вылын теш. Классёвёј врагыд тешад колё лоны оз сёмын есрам петкёдлыёён, но щёщ і классёвёј врагён. Нажёс тешад сещёмёз колё воштыны, медым лыд-ды-сыдлы да виёдыеыдлы ейвозаныс вёлі налён ёблёкыс, медым на динё лыд-ды-сыдлы вёлі ненавист, отвращённё. Сещём-ёд і могыс классёвёј враг вылад есралёмыдлён.

Кулакјас да попјас — мијан классёвёј врагјас. Нажё гёл да шоркода крестчана кок улын тупласан шожасён-жё колёны лоны. Кушёмёбе-нё Витторлён тешас кулакјасые? 74-80 арёса старікјас. Нажё бёрдём-шогеёмён „корёёны аслыныс туй немпомнысё колёлыны“. Ётилаын окасёны, мёдлаын — кокасёны ас костаныс.

Виттор теш вылё виёдлан дамёвышптан: коёдрјасёс најёс мыјла і сиз чёскёдёны, то-ёд кызі најё шогёёны. Помпомнысё весіг налы некыз колёлыныс.

Ненавист пыдди жалыд на вылё петё.

Кулак, дерт, збыльвыласё абу тащём. Классёвёј тыш јосмигад кулакјасыд оз бёрдны, а нёшта скёрмёны, локмёны. Ас костаныс ётувтёмён најё злёёны торкны сотёсализм стрёитём.

Попјас тешас абу-жё артёмёаёе. Налён мёда-мёд костас асланыс чеп вёсна венчёмыс петкёдлё налыс ылёдчёмнысё. На вылё кёч-ивіёддыёыдлён жалыс оз пет.

Сёмын попјас „шывёём“ бёрын колхозё-жё мунёны, кёсјёны немпомнысё колёлыны „трудёвёј“ ужён.

„Омра“ абу пролетаріат нога гіжые, а контрреволютсіонёр

Апрель 22-од дунё КАПП Правлённё ёррётіс КАПП-са шлён В. Ё. Фролов (Омра) жылыс.

КАПП кыпансё пёртчёдём бёрын „Омра“-лён пыщкёсыс тыдовтчис со кушём:

Омвёсас „Омра“ јона сүзёсана оліс, пыр ужёдис јёзёс. 1928 воёч-на казакёс визіс. Некушём сүзёытём тёдлытёмла „Омра“-лён ідеологіјасе лоі чорыда буржуазвёј. Сіјё ідеологіјасё ез вермы жугодны, да вермы мёдарё бергёдны „Омра“-лыс весіг да-дыслён асёё лыјёмыс. Тажё дадыс — Фролов Мёеј Мш — коммунист, вёлі 1919 воын Мыддины. Феврал нёкёд дунё (сіјё воас-жё) Мыддинса кулакјас вёчёсныс восстанёё. Мёеј Мш ез еет асёё мучітны кулакјаслы: војнас-жё „Омра“ ордын да, „Омра“ дырј сіјё лыјис асёё.

Сёмын-таж „Омра“-лён жалыс ез пет сы вылё. Лок чёвер моз сіјё квачітис винтовка да кутис лыдлыны коммунистјасёс, кёч ардыдлас і том-на вёлі-да.

Помёсёинё белёјјас пырётён „Омра“ ез-жё бёрё колтчы, сіјё кёсјис петкёдлыны асёё, ошјыены палачјас возын, вылёжык лептыны асёё. Та могыс сіјё ас окотанас боетис лыдлыны коммунист Шомысовёс Скородумыс. Лыдлытёзыс војдёр быд ногыс і-девалјчёмма сы вылын, быд ногыс мучітёма сіјёс. Тащём еуе мортё, тащём геројтё белёј палачјас бёрынжык індасын учебнёј командад, кёсјасын офітёрё велёдны, кызі „храбрёј воінёс“, сёмын ез удітны. Лым сылёмкёд-жё 1920 воын белёјјас щёщ сылёны.

Белёјјас бырём бёрын „Омра“ зев мусёра, лёна бёжсё лёгёдиг тырјі кутас овын. Асёсыс став олёмсё і „подвијасёс“ вевтёмён сіјё вескалё Гёрд арміјаё, а сы пыр щёщ КАПП-ё еуышгчас.

Сетіс ез „Омра“ колана художествовё гіжёд мијанлы? Ез. Став ужыс „Омра“-лён нёл посніёік кывбур: „Сёјва куза“.

Нобдинса Виттор ногөн артмө: кулак-
 яс мунёны колхозо кулак чужомнысö
 мыскөм (пывсөдөм) бөрын. Көҕе і шуёны
 нуёдыеяс (сылыеяс) бөрја кывјас:

„Чөрыд горөн
 Олөм дорам —
 Врагыд нырсө мед-оз еуј!“

Сөмын налы оз ескысы. Од, „глав-
 нөј смыслыс абу обстановкаас, а вбчө-
 мас—ворсөмас да еорнјјасас“.

Сорнө серчыс-нө зик мөд нога артмө.
 Нуёдыејаслөн сылөмыс пуртөн дојдөм ра-
 на јодөн зырыштөм код-жө. Оз отсав ве-
 еиг Нобдинса Витторлөн јуморыс. Тешсө
 визөдигөн еерамыд петө оз кулакјас вылө,
 а „Савинскөј“ јумор вылө, бур, мича (удач-
 нөј) кывјас вылө.

Нобдинса Виттор аслас тешас
 ез петкөд классөвөј врагыс—
 кулаклыс — чужөмсө ерд вылө.
 Сылөн кулакјас лоөмаөе жалі-
 танаөе, коңөрјас. Кулак абу ко-
 ньөр—сіјө враг, сіјө оз шөгес да
 бөрд-нө, а нөшта скөрмө, локмө.

Кулакыд быд ногөн зілө торкны сот-
 сіалізм течөмтө. Міјан мог — котыртны
 батракјасөс да гөл крестанаөс өтув шөр-
 коңдема крестанакөд воча кулаклы. А
 Виттор ногөн абу сізі. Виттор ногөн ку-
 лакыд „шөгешштас-бөрдыштас“, „пывзас-
 мысас“, сөсөс і „пырас“ сотсіалізмад.
 Тајө „теоріјаыд“ веекыдыв опшортуыст-
 јаслөн, а абу парчіјалөн түвиг.

Тази тешсө доңјаліс КАПП-лөн Ськ-
 тывкарса коллектив апрель 24-өд лунө.

„Ічөт да гажа“, „Мыла муса комі ан“
 да „Төвлөн да вөрділөн тышкаси“
 (петісіы „Ордым“ журналы, 1927 в.).

Воцца кујим кывбурыс зик нинөм оз
 сет коланторсө, а бөрјасы аллегоріјаа
 кывбур да сөс позө кык ногөн гөгөрво-
 ны. 1927 во колөм бөрын „Омра“ неку-
 шөм гижөд-нын ез сетлы.

Јөз көст ужө „Омра“ нырсө ез еуј-
 лылы, спектакјас вылын ворсөмыс кын-
 зі. Сөвет властөн нуөдан меропріјатө-
 јаслы унаыс мунліс паныд (сөмын ез,
 ферт, јавө), а таво муніс вөрлөдөмлы
 паныд.

Тајө став торсө адчөм бөрын КАПП
 правленөе шүис вө тлыны „Омра“өс
 КАПП-са шленые.

Ильвапыс.

Иль. № 6

Ответственный редактор Н. П. Попов.

Члены редколлегии } И. И. Оботуров.
 В. А. Савин.

СУЗӧдӧЖ

ЛЫддӧЖ

КУТАС ПЕТНЫ ВЫЛ ЖУРНАЛ КОМИ КЫВ ВЫЛЫН
„КУЛЬТУРА ФРОНТ“

(важ „Коми просвещенец“ журнал)

Лезӧны ВКП (б) ОК-лӧн культпроп, Обоно, Обпрофсоветлӧн
культотдел

ПЕТНЫ КУТАС БЫД ТӧЛЫСЫН ӦТЧЫД

■ МЕДВОЗРА НОМЕР ПЕТАС ЈУӢ ТӧЛЫСЫН ■

„КУЛЬТУРА ФРОНТ“ лӧӧ культурнӧй револутсија уӗын
ужалыс армияӧс вескӧдлыс да
велӧдыс журналӧн

СЕНИ ЛОӦНЫ ТАЩӧМ ЈУКӧдЈАС:

1. Культурнӧй револутсијалӧн да культура кышӧ-
дан витвога планлӧн моҗас: Тажӧ јукӧдас кутасны
сетыны индӧдјас культура кышӧдан ужлы, тӧдмӧдны
культура кышӧдан витвога планӧн да с. в.

2. Јӧдӧс велӧдан уж сувтӧдӧм, тајӧ уҗыслыс
местајас вывса опыт. Кадрјас лӧсӧдӧм.

3. Јӧз кост да культура кышӧдан уҗӧн вескӧд-
лӧм. Сиктјасын тајӧ уҗсӧ сувтӧдӧм да меставывса
опыт.

4. Партејнӧй, комсомолскӧй да профсоюзнӧй про-
свещеньӧ јукӧд. Уҗ сувтӧдӧм да методика.

„КУЛЬТУРА ФРОНТ“ колӧ лоны быд лыддысан керкаын, быд
шкӧлаын, партинӧй да комсомолскӧй јачејкајасын, быд проф-
союзнӧй да кооперативнӧй организацијајасын, колхозын.

„КУЛЬТУРА ФРОНТ“ колӧ сузӧдны быд избачлы, учители, коопе-
ративса уҗалыслы, партјачејкаса секретарлы, ветеринарлы, лик-
видаторлы.

Редактсијалӧн адрес: Сыктывкар, Вадорыв у. 38.

„КУЛЬТУРА ФРОНТ“ сузӧдан дон:

Тӧлыс кезлӧ	3 тӧлыс кезлӧ	6 тӧлыс кезлӧ	Во кезлӧ
— 50 ур	1 шајт да 50 ур	3 шајт	6 шајт —

СУҒУӨСҮ

1930-д ВО ВЫЛӨ

КОМІ ХУДОЖЕСТВОА ЛІҒЕРАТУРА

— журнал —

ЛЫҒАҒЫ

„ОРДЫМ“

Леҕоны ВКП (б) Обкомлон Агитпроп да КАПП.

„ОРДЫМ“-ын гиҕоны коми художествоа ліҕература быд коми гиҕыелыг (щөщ коми-пермјак-јаслыг). Гиҕө критика коми художествоа гиҕөдјас вылө, щөщ төдмөдө пролетариат нога роч ліҕератураһн.

„ОРДЫМ“ сетө чельдлы ліҕература.

„ОРДЫМ“ отсалө гиҕны бөстчыгјаслы бурмөдны ассыныс гиҕансамнысө.

„ОРДЫМ“ сетө бур отсөг лыддыған керкајаслы, клуб-јаслы нуөдны југдөдчан уж, школајаслы, чельдлы ліҕература, быд УЖАЛЫГ мортлы кокһи, миҕа лыддантор.

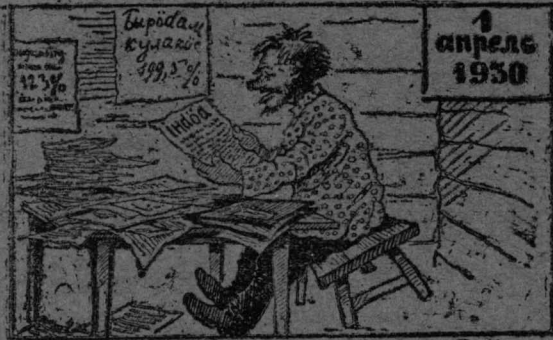

1930-өд воын **„ОРДЫМ“** кутас петны быд **төлыг кыкыг.**

Гиҕеан доныс

	Төлыг кеглө.	6 төлыг кеглө.	Во кеглө.
Учрежденьнөјаслы да организатсјајаслы . .	— 60 ур.	3 ш. да 60 ур.	7 ш. да 20 ур.
Гражданалы	— 30 ур.	1 „ „ 80 „	3 „ „ 60 „

либб сельсоветса председател Парнон лән гөр-ан-көзан кампаньö кежлө лёбөдчөм

1. Ыжыд гажөн тулыс воё.
Көзан кад-нын регыд лөб...
Сельсоветö indöd — план
Кареаң воис Парноң кё:
— Стенö öмöда ме сёјс,
Кодлы колö — лыд-дас таи.

2. Клејөн мавтис. Öнгтөз пуктис,
Сөмын төдтөг — вылас пукеис...
Indöd сёбдс гачас пыр.
Парноң indöd дон лун корөд;
Јортчö, видчö, дешкö, гөрзö:
— Ез-жö сёјö быр-нi, сыв?..

3. — Көзан кады зев-нын матын,
Колö боечынытö кадын,
Партјачејка - секретар
Сельсоветсё вөршы шөктö...
Парноң скöрыс видчö — сөткö:
— Воши indöd — мыј көч кар.

4. Indöd вошти. Узныг вода.
Көркө сураc — сөнтыс потас;
Либб воас-па-и мөд...
Секретарыд бара сені:
— Мыјид узан? Көрса теңö...
Таңнад өормам. Сёјс төд!

5. Со-тај, со-тај, вөліс адчі,—
Парноң бостис indöd гачеыс.—
Аттö, морö, — вөлдөм көн;
Ег-жö тастö некор тунав...

6. Парноң шапкатöгыс пызјö.
Мујас вывеыс јөз-нын кысөö...
Парноң паскөдс сек вом:
— Ме-тај өрми... Аттö, өлөм.